

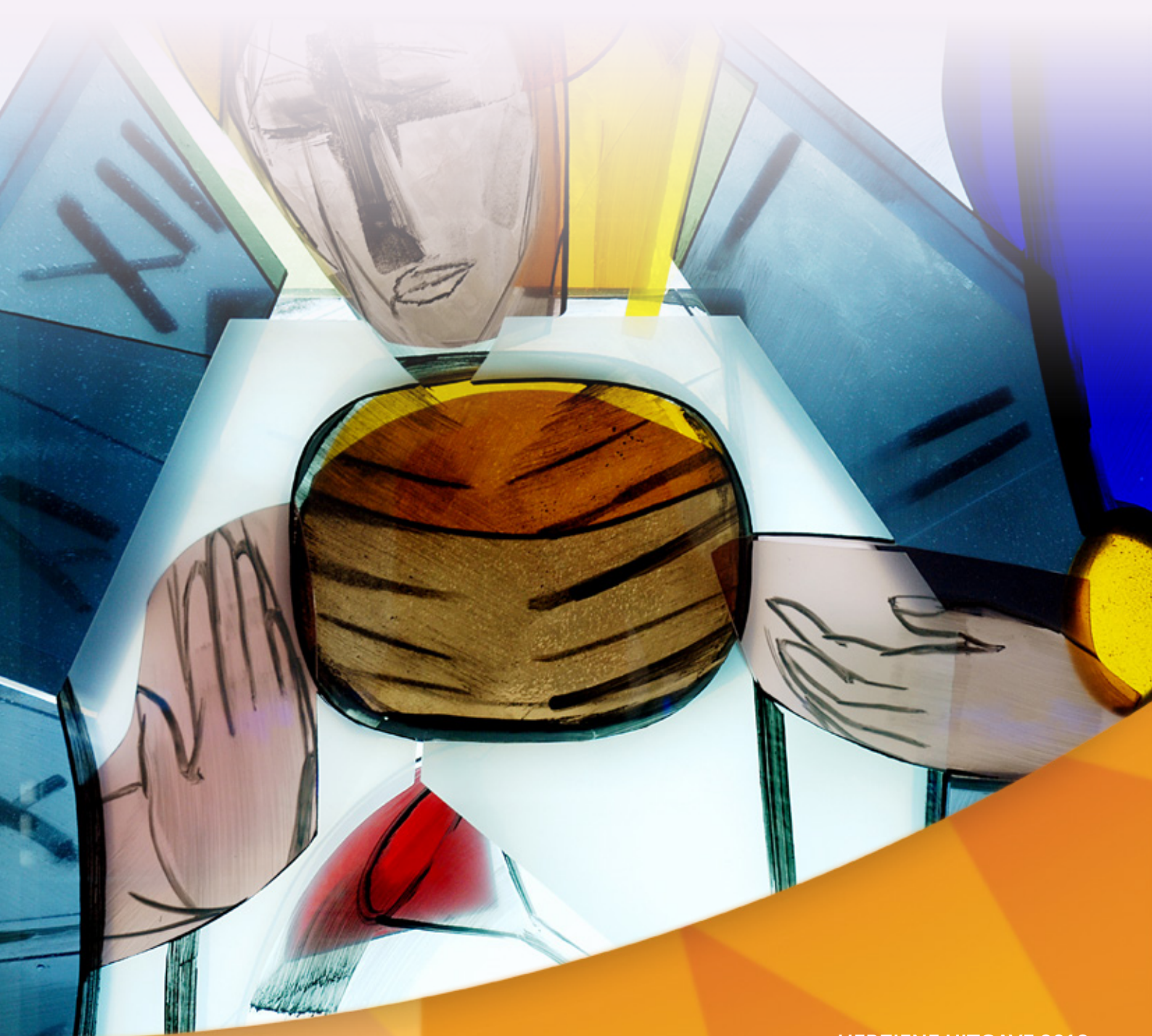

Protestantse
Kerk

Vindplaats van
geloof, hoop en liefde

LEVE DE CLASSIS

Handboek voor de classicale vergaderingen
van de Protestantse Kerk in Nederland

HERZIENE UITGAVE 2018

**Protestantse
Kerk**

Dienstenorganisatie Protestantse Kerk

Joseph Haydnlaan 2a

Postbus 8504

3503 RM Utrecht

Telefoon: (030) 880 18 80

E-mail: info@protestantsekerk.nl

© februari 2019

Inhoudsopgave

Woord vooraf	3
1 Inleiding	4
1.1. Kerk 2025: Waar een Woord is, is een weg	5
1.2. De classicale vergadering en Kerk 2025	6
1.3. De classispredikant	7
1.4. Beleidsplan en regeling van werken van de classicale vergadering	9
1.5. Regeling voor de werkwijze en verkiezing	9
2 De classicale vergadering per ordinantie	10
2.1. Ordinantie 1: Het belijden	10
2.2. Ordinantie 2: De gemeenten	11
2.3. Ordinantie 3: Het ambt en de andere diensten	14
2.4. Ordinantie 4: De ambtelijke vergaderingen	18
2.5. Ordinantie 5: De eredienst	22
2.6. Ordinantie 10: Het opzicht	22
2.7. Ordinantie 11: De vermogensrechtelijke aangelegenheden	24
2.8. Ordinantie 12: De behandeling van bezwaren en geschillen	24
2.9. Ordinantie 13: De opleiding en vorming van predikanten	26
2.10. Ordinantie 14: Leven en werken van de kerk in oecumenisch perspectief	26
Nawoord	27
Bijlagen	28
Overzicht modellen, te raadplegen via https://www.protestantsekerk.nl/modellen-bij-ordinanties/	28
Overzicht generale regelingen met nummering	28
Regelmatig gebruikte afkortingen	29
Contactgegevens per classis	30

Woord vooraf

De kerk is een levend, dynamisch geheel. Een kerk in beweging is wel gebaat bij een kader. Daartoe behoren kerkordelijke aanwijzingen; deze volgen de beweging en daarmee de veranderingen en vernieuwingen in de kerk. Dus is ook de kerkorde permanent aan verandering onderhevig, soms op details, soms op wezenlijke punten, die alle niveaus van het kerkelijk leven raken: gemeenten, classis en landelijke kerk.

Dit boekje richt zich op het kerkelijk bestuur van de classis. De classis is belangrijk als platform en gemeenschap van gemeenten, als regionale kerk. Goed beschouwd is de classis het protestantse bisdom en de classicale vergadering de protestantse bisschop. Daarom zijn - de eeuwen door - juist hier wezenlijke taken neergelegd. Enkele voorbeelden: het examineren van kandidaten tot de heilige dienst, het goedkeuren van uitgebrachte beroepen, de visitatie en het uitoefenen van de kerkelijke tucht. Dit alles in het kader van het bijstaan van de kerkenraden.

Sinds 1 mei 2018 is als gevolg van Kerk 2025 met name de classicale organisatie vernieuwd. Want er moet in de jaren die komen gerekend worden met krimp. Tegelijkertijd worden nieuwe vormen van kerkzijn ontwikkeld, zoals pioniersplekken.

Het aangepaste takenpakket is nog altijd stevig van omvang en reikwijdte en staat beschreven in de kerkorde. Deze bevat de zogenaamde Romeinse artikelen (zeg maar de grondwet), de ordinanties en de generale regelingen. Deze laatste twee geven uitwerkingen.

Al eerder werd een handboek zoals dit gepresenteerd, om hen die actief zijn op het classicale niveau, te helpen hun taken zo goed mogelijk te vervullen. Dat was in 2004, vanwege de vereniging tot Protestantse Kerk in Nederland. In 2018 is het nodig dit handboek van toen grondig te herzien. Het resultaat ligt nu voor u.

Het eerste hoofdstuk plaatst de kerkordelijke vernieuwing in een groter kader: een historische terugblik. Hoe is het zo gekomen? En wat beoogt het project Kerk 2025?

De daarop volgende paragraaf belicht specifiek het classicale werk. Daarna volgt een toelichting op de nieuwe functie van classispredikant. Ook het beleidsplan wordt toegelicht.

Het tweede hoofdstuk loopt die artikelen uit de ordinanties langs, waarin taken en bevoegdheden van de breed moderamina en de classicale vergaderingen als geheel voorkomen. Het verdient aanbeveling bij het doorlezen hiervan de kerkordeteksten bij de hand te hebben. Tenslotte volgen enkele bijlagen, waaronder een lijst met afkortingen van begrippen die regelmatig in het kerkelijk bestuur worden gebruikt.

Diverse kerkordelijke bepalingen vragen om actie, bijvoorbeeld een besluit tot aanmerken als protestantse gemeente. Daarbij kunnen vaste formats helpen. Hiervoor zijn modellen beschikbaar; een overzicht is achterin dit handboek te vinden. De modellen zelf zijn te downloaden van de website van de Protestantse Kerk: <https://www.protestantsekerk.nl/modellen-bij-ordinanties/>.

Mocht de inhoud van dit boekje smaken naar meer, dan is het goed om te weten dat in de loop van 2019 een hernieuwde versie van de *Toelichting op de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland* wordt uitgegeven bij Boekencentrum.

Tot die tijd kunt u voor de grote lijnen en achtergronden nog goed terecht in de (herziene) uitgave van 2013. Daarin vindt u ook een theologische verantwoording, uitleg over de structuur van onze kerk en diverse begripsomschrijvingen.

Het cluster Kerk en Werk van de Dienstenorganisatie biedt hierbij dit handboek aan de classicale vergaderingen aan, in de hoop dat het een goede wegwijzer zal zijn.

Utrecht, december 2018

1 Inleiding

1.1. KERK 2025: WAAR EEN WOORD IS, IS EEN WEG

Lichtere gang en back to basics.

Eind 2014 start op initiatief van het moderamen van de generale synode een breed opgezet proces, dat moet leiden tot nieuw beleid. Het resultaat wordt in januari 2016 gepubliceerd: de nota *“Kerk 2025: Waar een Woord is, is een weg”*, geschreven door de toenmalige scriba dr. Arjan Plaisier. Hij verwijst in het voorwoord naar Jezus die zijn leerlingen twee aan twee uitzond met de opdracht geen overtollige ballast mee te nemen. Geen geld, geen twee hemden. Wel sandalen voor onderweg. Hij vervolgt: *“Als Protestantse Kerk dragen we nogal wat mee. Onderweg hebben we verworvenheden opgedaan. [...] Tegelijk is onze gang zwaar geworden. Dat voelen we steeds meer. Het lijkt alsof we gevangen zijn geraakt in onze eigen kerkcultuur. We stralen voor velen uit een besturenkerk te zijn. Hoe kunnen we komen tot de lichtere gang waarmee Jezus ooit zijn leerlingen uitzond?”*

We moeten *back to basics* gaan. Dan kunnen we opnieuw ontdekken wat energie en vreugde geeft in het geloof, in het samen kerk zijn. En het is zaak de cultureel-maatschappelijke context in het oog te houden. Onder de titel ‘Anders verder’ lezen we dat het levende lichaam van Christus niet zonder structuur kan, maar wel anders ingericht moet worden. Geestkracht en energie moeten zoveel mogelijk vrijgemaakt worden ten dienste van het gelovig leven. Dit betekent reorganisatie. Daarbij zullen drie principes leidend zijn. De inrichting van de kerk zal zo *transparent* mogelijk moeten uitdrukken wat de basics van de kerk zijn. Daarbij past een lichtere organisatievorm. Ten tweede zal er maximale *ruimte* moeten zijn voor de plaatselijke gemeenten. Creatieve of noodzakelijke oplossingen die het gemeentelven dienen, staan voorop. De kaders moeten wel helder blijven, opdat zij die verantwoordelijkheid dragen, weten waar ze aan toe zijn. Het derde sleutelwoord is: eenvoud. Dat wil zoveel zeggen als: realistisch zijn over wat organisatorisch waargemaakt kan worden in de kerk, rekening houdend met de krimp in diverse delen van Nederland. Kwaliteit blijft belangrijk, samen met gavengericht werken.

Schaalvergroting en mobiliteit

Het leven van de plaatselijke gemeente is uitgangspunt. Tegelijk leeft geen enkele gemeente op een eiland. Dit wordt goed zichtbaar in de classis, de tussenlaag tussen de lokale gemeente en de landelijke kerk. Volgens Plaisier moet dit zo blijven, maar wel anders. Het onderlinge gesprek komt immers niet vanzelf tot stand, afgevaardigden zijn steeds moeilijker te vinden en op de agenda van de kerkenraad is de classis doorgaans een sluitstuk. Wel wordt bij problemen in gemeenten een krachtig en deskundig breed moderamen verwacht. Dat lijkt met 74 classes te veel gevraagd. Als remedie wordt schaalvergroting voorgesteld. Minder classes en minder bestuurlijke taken. Meer aandacht voor het stimuleren, bemoedigen en toerusten van gemeenteleden en ambtsdragers. Kortom: regie zonder bureaucratie. Zo komt bovendien meer menskracht vrij voor inhoudelijk kerkenwerk in de plaatselijke gemeenten.

Onze kerk kent (nog steeds) het parochiale stelsel, waarbij bij elke postcode in Nederland een gemeente van de Protestantse Kerk hoort. Is dit nog reëel? In *“Waar een Woord is, is een weg”* wordt voorgesteld te accepteren dat er bestuurlijk gesproken ‘open’ plekken zullen zijn. En dat gemeenten die niet meer zelfstandig kunnen voortbestaan, worden opgeheven. Andere vormen van kerkelijke presentie kunnen de ruimte krijgen, zoals huisgemeenten, oecumenische groepen en pioniersplekken.

De nota vraagt ook aandacht voor de academisch gevormde predikant, vooral met het oog op de mobiliteit. Immers: het predikantsambt is voor het leven, de binding aan een gemeente ‘voor even’. Een cultuur van mobiliteit wordt krachtig bepleit.

Kerkordetraject

De nota *Waar een Woord is, is een weg*, - met als beeldmerk twee gymschoenen met een bijbel ertussen - zet veel in beweging. Zo verschijnt in april 2016 al het rapport Kerk 2025: een stap verder, waarin de herinrichting van de kerkelijke organisatie rond de genoemde thema's nader wordt ingevuld. En dan volgt in drie ‘tranches’ een intensief en zorgvuldig kerkordetraject. Eerst worden de kerkordelijke piketpaaltjes geslagen;

zij vormen het kader, waarbinnen veel inhoudelijke verdieping en vernieuwing mogelijk wordt, zo is de gedachte. Tussen november 2016 en november 2018 behandelt de synode in elke zitting kerkordewijzigingen, waarvan de eerste serie - over de regio's en kerkelijke presentie - voor de classes het meest ingrijpend is. Op elke eerste lezing volgt een consideratieronde door kerkenraden, via de classicale vergaderingen. Niet altijd is het eenvoudig om achter de kerkordelijke discussies het nieuwe élan van Kerk 2025 te blijven zien. Toch wordt er voortvarend doorgewerkt. Een knap staaltje van kerkelijk besef.

Resultaat per 1 mei 2018

Wat zijn de hoofdpunten van de 'toekomstbestendige' kerkorde - en daarmee wijzigingen ten opzichte van het verleden? Er zijn 11 classes gevormd, in plaats van 74. Aan elke classis wordt een *classispredikant* verbonden. De gemeenten worden bijeengebracht in ringen om het samen kerk zijn in praktijk te brengen. En omdat niet langer elke (wijk)kerkenraad een ambtsdrager afvaardigt, is een *verkiezingsregeling* noodzakelijk. De *visitatie* worden voortaan op een andere manier ingezet ten dienste van gemeenten en de voorzitters van deze colleges worden gedeeltelijke vrijgesteld. *Samenwerking* tussen plaatselijke gemeenten krijgt prioriteit, evenals de *mobilititeit* van predikanten. Het takenpakket van (het breed moderamen van) de classicale vergadering is aangepast. Formaliteiten zoals emeritaatsverklaringen en bemoeienis met akten van losmaking zijn geschrapt. De betrokkenheid bij het *beroepingswerk* daarentegen wordt intensiever. *Gemeenten krijgen meer ruimte* om naar eigen inzicht hun organisatie in te richten of samen te werken met andere gemeenten. Kerk 2025 vestigt ook extra nadruk op *vermogensrechtelijke aangelegenheden*. Want het beheer, zowel van gemeenten als van classicale vergaderingen, moet altijd de toets van kritiek vanuit kerk en samenleving kunnen doorstaan. Dat is ook belangrijk voor de collectieve ANBI-status. Een nieuw generaal college voor de behandeling van beheerszaken, bestaande uit de voorzitters van de classicale colleges, is hiervan een logisch gevolg.

Geloven in de classis

De hiervoor beschreven vernieuwingsslag wordt nogal eens getypeerd met de slogan: "Van besturen naar ontmoeten". Dr. Leon van den Broeke verwoordt het in de speciale uitgave ter gelegenheid van de verandering van de classicale structuur *Geloven in de classis (2018)* zo: "De Protestantse Kerk in Nederland gelooft heilig in

de classis, maar dan wel in een lichtere, eenvoudigere classicale organisatie, waardoor er nog meer ruimte komt voor uitingen van geloof. Het gaat niet alleen om geloven *in de classis*, maar vooral om *geloven* in de classis. Liefst ook ten dienste van de wereld, vanuit een levenshouding van geloof, hoop en liefde".

1.2. DE CLASSICALE VERGADERING VOLGENS KERK 2025

Kerk zijn met elkaar

De plaatselijke gemeente is gestalte van de kerk als lichaam van Christus. Maar de kerk begint niet bij de plaatselijke gemeente. De kerk is méér. Dit blijkt uit de verbondenheid van gemeenten met elkaar: Zij delen in de gezamenlijke roeping om gemeente van Christus te zijn in hun regio. Zij adviseren, inspireren en bemoedigen elkaar. Zo werkt de classicale vergadering, die 'gestalte geeft aan de verantwoordelijkheid van de gemeenten voor elkaar en voor de gehele kerk, alsmede aan de verantwoordelijkheid van de kerk voor de gemeenten' (art VI-4 PKO).

De Protestantse Kerk in Nederland kent drie 'soorten' ambtelijke vergaderingen: kerkenraad, classicale vergadering en generale synode. Zoals de kerkenraad aan een gemeente leiding geeft en de generale synode aan de kerk in haar geheel, zo geeft de classicale vergadering leiding aan de classis (alle gemeenten binnen een bepaald ressort). Ook de classicale vergadering kan voor bepaalde werkzaamheden predikanten in algemene dienst beroepen, zoals de classispredikant.

Taak van de classicale vergadering

De twee kerntaken van de classicale vergadering zijn vanouds: gemeenten *stimuleren* tot onderlinge ontmoeting en steun en *toezien* (episkopè) op de gemeenten in de classis. In de classis worden deze taken op verschillende niveaus neergelegd: de ontmoeting is voortaan een taak van de gemeenten en de werkge-meenschappen en het toezien gebeurt door de classicale vergadering.

Dit toezien is een ambtelijke dienst met het oog op de voortgang van de verkondiging van het evangelie en het welzijn van de geloofsgemeenschap. Het wil zoveel zeggen als: gemeenten ondersteunen in hun roeping en signaleren van wat er leeft of in de weg staat om aan die roeping gehoor te geven. Maar ook: ambtsdragers bemoedigen en vragen naar de kwaliteit van de

ambtelijke dienst; gemeenten assisteren bij bestuur en beheer; zorg dragen voor de presentie van de kerk daar waar geen gemeenten meer zijn. Ook is het belangrijk om vroegtijdig verstoorde verhoudingen binnen gemeenten of tussen ambtsdragers te signaleren en te helpen zoeken naar een oplossing. Toezien kan ook betekenen: regie nemen bij conflicten en hulp inroepen van de visitatie. Daarnaast is er de bevoegdheid om bepaalde beslissingen te nemen over gemeenten en ambtsdragers, mede gelet op de verscheidenheid van gemeenten en geloofsbeleving. Ook is het aan de classicale vergadering om de Protestantse Kerk naar buiten te representeren. Uiteraard wordt informatie uit de classis met de generale synode gedeeld - en omgekeerd. Last but not least is de classicale vergadering belast met het geven van consideraties over kerkorde en belijden en het bespreken van het verslag van haar afgevaardigden naar de generale synode.

Voor 1 mei 2018 kon men regelmatig in de kerkorde lezen, dat (het breed moderamen van) de classicale vergadering zou moeten 'meewerken en/of goedvinden'. Die formulering vroeg om een intensieve bemoeienis.. De drie uitgangspunten van Kerk 2025: eenvoud, ruimte en transparantie vragen echter om zo min mogelijk (intensieve) bemoeienis van het tussenniveau. Dat is in de huidige formuleringen terug te vinden: veel minder meewerken en/of goedvinden. Dat neemt niet weg, dat soms wel actie dient te worden ondernomen. Zo is het de classicale vergadering die een gemeente opheft (ord. 2-9), want dat is een ingrijpende zaak. Ook andere besluiten kunnen worden genomen, meestal op basis van een daartoe strekkend verzoek of voorstel. Of er moet ergens goedkeuring voor worden gegeven. Dat wil zeggen: beoordeeld moet worden of een besluit of een verzoek goede gronden heeft en past binnen de kaders van de kerkorde. Zo ja, dan kan goedkeuring volgen.

Verkiezing afgevaardigden

De classicale vergadering wordt gevormd door ten minste twintig en ten hoogste dertig ambtsdragers van de tot de classis behorende gemeenten en de classispredikant. Dat betekent dat niet elke gemeente een ambtsdrager kan afvaardigen naar de classicale vergadering. De afgevaardigden worden voortaan via de ring van gemeenten verkozen. Er zullen dus regelmatig verkiezingen plaatsvinden. Dit is een ingrijpende breuk

met het verleden. De samenstelling van de classicale vergadering wordt beschreven in ord. 4-13. De wijze van verkiezen is nader geregeld in de generale regeling classicale verkiezing (GR 7).¹

De ringen van gemeenten

In Kerk 2025 hebben de ontmoeting van gemeenten en hun onderlinge saamhorigheid hoge prioriteit. Aangezien in de nieuwe classicale vergadering niet alle gemeenten elkaar via hun afgevaardigden ontmoeten, is een alternatief nodig. Daarom heeft de synode besloten tot het instellen van ringen van gemeenten, bedoeld als een 'lichte hulpstructuur'. De ring is vooral géén ambtelijke vergadering met kerkordelijke taken, laat staan een extra bestuurslaag. De ringen kunnen zichzelf organiseren; daarvoor zijn in principe geen kerkordelijke aanwijzingen nodig. En ze zijn zelf verantwoordelijk voor hun onderlinge ontmoetingen. De 74 classes van voor 1 mei 2018 zijn voorlopig deze ringen. Het breed moderamen van de classicale vergaderingen kan, op verzoek van gemeenten, de samenstelling van de ringen wijzigen. Een en ander is wel in een kerkordelijke bepaling vastgelegd. Dat geeft aan dat het bevorderen van ontmoeting en saamhorigheid van gemeenten geen vrijblijvende zaak is. De classicale vergadering let erop dat de ontmoeting regelmatig plaatsvindt en kwaliteit heeft. Hierbij hebben de voorzitter van het classicale college voor de visitatie (CCV) en de werkgemeenschappen van predikanten elk een rol. De classispredikant kan de ontmoeting van gemeenten inspiratie en richting geven.

De ring van gemeenten wordt beschreven in ord. 4-17. Op veler verzoek is een 'regeling van werkzaamheden voor een ring van gemeenten'² beschikbaar gesteld. Dit model is bedoeld als voorbeeld, zeker niet als voorschrift.

1.3. DE CLASSISPREDIKANT

Het classispredikantschap is nieuw. In onze tijd heeft de kerk behoefte aan mensen die mede het gezicht zijn van de Protestantse Kerk in de regio. De classispredikant representeert in persoon het toezien van de classicale vergadering, door gemeenten en ambtsdragers te herinneren aan waar de kerk voor staat: het

¹ Zie bijlage 2 en/of digitale link naar document

² Zie bijlage 2 (lijst met modellen) en/of digitale link met document

evangelie, de geloofsgemeenschap, het diaconaat en de roeping en zending. Bij deze taak hoort het signaleren wat leeft in de gemeenten, wat hen kan helpen om aan de roeping om geloofsgemeenschap te zijn gehoor te geven en wat daarbij in de weg staat. Dat laatste kan ook inhouden: interveniëren, mediation aanbevelen, tijdelijke besluiten nemen en procedures op gang brengen. Finale beslissingen die bindend zijn voor gemeenten, kerkenraden of ambtsdragers, worden altijd door het breed moderamen van de classicale vergadering genomen. Zo wordt voorkomen dat aan één persoon 'doorzettingsmacht' gegeven wordt.

In de tekst, die bij de dienst van de verbintenis van de classispredikanten aan hun werk, is uitgesproken, is het als volgt verwoord:

'Om de kerk van Jezus Christus bij haar roeping in de wereld te bewaren zijn haar ambtsdragers gegeven, die daartoe ontvangen hebben de gaven van de Heilige Geest en de opdracht van de kerk. Uit het midden van de dienaren des Woords zijn de classispredikanten geroepen om samen met de classicale vergadering toezicht te houden op het kerkelijk leven in de classis in een geestelijk leiderschap dat niet heerst maar dient. De classispredikanten representeren de classicale vergadering bij de gemeenten en haar kerkenraden om hen te bepalen bij het hart van het kerk zijn: getuigen van het evangelie, gestalte geven aan het diaconaat, de zending en de missionaire roeping in kerk en samenleving. Zij zullen, in vertrouwen op de Geest, de gemeenten en hun ambtsdragers inspireren tot ontmoeting en gesprek, tot het delen van vreugde en zorgen, en het zoeken naar wegen, nieuwe en vertrouwde, om kerk te zijn in deze tijd. De classispredikanten dragen mede zorg voor het geestelijk welzijn van de predikanten en kerkelijk werkers en bemoedigen hen met het oog op hun roeping. Zij zullen, kortom, met de goede herder voor ogen, de gemeenten en ambtsdragers in de classis waaraan zij zijn verbonden liefdevol begeleiden, zodat zij in deze wereld gestalte kunnen geven aan hun roeping om van het heil te getuigen, met het bidden en verlangend naar de komst van Gods Koninkrijk.'

De classispredikant wordt bijgestaan door het classicale college voor de visitatie, met name door zijn voorzitter. Dit college verleent deze bijstand door het houden van een visitatie en door een rol te spelen bij de ontmoeting van de gemeenten in de ringen.

De functie en taken van de classispredikant worden beschreven in ord. 4-16.

De evangelisch-lutherse Gemeenten

Voor de evangelisch-lutherse gemeenten was in 2004 de classicale vergadering iets nieuws. Inmiddels is men gewend geraakt aan deze vorm van bovenplaatselijk werk. De meeste van deze zijn kleine gemeenten, waar het steeds moeilijker is om voor alle taken mensen te vinden. Daarom moet in de classis aandacht zijn voor de evangelisch-lutherse gemeenten in het gebied. In de GR 7 (classicale verkiezing) is juist met het oog hierop een bepaling (artikel 3, lid 2) opgenomen: indien tot de classis een of meer evangelisch-lutherse gemeenten behoren, kunnen de betrokken kerkenraden gezamenlijk één lid verkiezen.

Kerkelijke verscheidenheid

Sinds 1 mei 2018 omvatten de 11 classes elk veel meer gemeenten dan voorheen. Daarom komt het er nu nog meer op aan, recht te doen aan de kerkelijke verscheidenheid binnen de classis. Met andere woorden: het hoort kerkelijk toe te gaan. Dat betekent dat de stem van de gemeenten die qua 'ligging' in een classis een minderheid vormen, gehoord wordt. En dat er in elke ambtelijke vergadering, dus ook op classicaal niveau, fundamenteel met andere dingen wordt gerekend dan de 'macht van het getal'. Of en hoe dit gerealiseerd kan worden is niet makkelijk meetbaar. Intussen is deze regel wel cruciaal in die zin, dat juist hier merkbaar kan worden wat het eigene is van een kerkelijke vergadering.

Rapportage aan kerkenraden

Voorheen waren alle kerkenraden met één of twee afgevaardigden in de classicale vergadering aanwezig en was het de bedoeling, dat zij in 'hun' kerkenraad verslag deden van wat er op classicaal niveau was besproken en besloten.

Omdat de afvaardiging nu op een andere wijze tot stand komt is in ord. 4-14-2 de zinsnede opgenomen: de classicale vergadering informeert de kerkenraden over hetgeen door haar is gedaan. Immers: zaken die in de classicale vergadering aan de orde zijn geweest of waarover besluiten zijn genomen, hebben betekenis voor de kerkenraden en de gemeenten. Alleen in dat besef kan de classicale vergadering werkelijk de 'grondvergadering' van de kerk zijn en blijven.

Dus is het nu van nog groter belang dat de ambtsdragers, die vanuit een ring worden afgevaardigd naar de classicale vergadering, goed en regelmatig contact houden met de gemeenten die hen zenden. Dat betekent niet dat de afgevaardigden zich moeten verantwoorden voor hun inbreng of hun stemgedrag; zij zijn

immers zonder last of ruggenspraak afgevaardigd. Informatie over en weer is belangrijk. Ook de classicale vergadering kan zonder effectieve communicatie niet naar behoren functioneren.

1.4. HET BELEIDSPLAN VAN DE CLASSICALE VERGADERING (ORD. 4-14-1)

Het belang van de classicale vergadering als grondvergadering van de kerk, komt tot uitdrukking in de formulering van artikel VI-4 PKO:

‘De classicale vergadering geeft leiding aan het leven en werken van de classis en geeft daarin gestalte aan de verantwoordelijkheid van de gemeenten voor elkaar en voor de gehele kerk, alsmede aan de verantwoordelijkheid van de kerk voor de gemeenten’.

De uitwerking van deze hoofdlijn staat ook in artikel 14 van ordinantie 4. Hierin is onder meer sprake van ‘het vaststellen van het beleidsplan ter zake van het leven en werken van de classis’. In een dergelijk plan wordt een aantal zaken betreffende verschillende aandachtsvelden vastgelegd.

De samenstelling van de classicale vergadering (ord. 4-13) komt nader aan de orde in de verkiezingsregeling. Deze maakt deel uit van de regeling voor de wijze van werken (vgl. ord. 4-13-3). Hierin kan tevens het beleid voor de toelating van adviseurs tot de classicale vergadering worden vastgelegd ((ord. 4-13-4). Overigens is het de bedoeling, dat de voorzitter van het classicale college voor de visitatie altijd als adviseur wordt uitgenodigd voor de vergaderingen van het breed moderamen. Hetzelfde is aan te bevelen voor de voorzitter van het classicale college voor de behandeling van beheerszaken.

In het beleidsplan kan de verdeling van het werk tussen classicale vergadering, moderamen en breed moderamen ten aanzien van het ‘arbeidsveld’ van de classicale vergadering, worden beschreven.

Het belangrijkste punt voor het beleidsplan is hoe de classicale vergadering gestalte zal geven aan de inhoudelijke taken die haar toebedeeld zijn, zoals:

- a. het signaleren van wat leeft in de gemeenten, het stimuleren van nieuwe vormen van presentie en

gestalte geven aan de verantwoordelijkheid van gemeenten voor elkaar in de ringen en hoe gemeenten in een classis dienstbaar kunnen zijn aan elkaar.

- b. het beleid ten aanzien van de werkgemeenschappen van predikanten¹ (zie ook ord. 4-18) en de manier waarop de resultaten van het overleg van de predikanten vruchtbaar gemaakt kunnen worden voor de gemeenten in de classis.
- c. het beleid aangaande onderwerpen die aan de orde kunnen komen in het overleg met het classicale college voor de behandeling van beheerszaken (ord. 11-13-2).
- d. de hoofdlijnen van het door de classicale vergadering te voeren financiële beleid (ord. 11-10 tot 11-13); dit op advies van de financiële commissie (ord. 11-11 en 11-13).

1.5. REGELING VOOR DE WERKWIJZE EN VERKIEZING

In ord. 4-14 wordt de werkwijze van de classicale vergadering nader beschreven. Aan het slot van deze bepaling is sprake van een regeling voor de wijze van werken, die door de classicale vergadering wordt vastgesteld. Een model voor deze regeling³ (inclusief een verkiezingsregeling) is beschikbaar.

Aanbevolen literatuur

- Geloven in de classis - Kerk 2025 en de classicale reorganisatie in de Protestantse Kerk in Nederland; Leon van den Broeke, 2018, Boekencentrum, Zoetermeer
- Toelichting op de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland, nw editie te verwachten in de loop van 2019, Boekencentrum, Zoetermeer
- Gids voor het beroepingswerk, eigen uitgave Protestantse Kerk
- Diverse rapporten van het GCKO met verantwoording van gemaakte kerkordelijke keuzes ten aanzien van de voorstellen in Kerk 2025 *Waar een Woord is, is een weg* en Kerk 2025 Een stap verder zijn te raadplegen via de website van de Protestantse Kerk.⁴

³ Zie bijlage 2 (lijst met modellen) en/of digitale link met document

⁴ Met digitale link naar betreffende documenten

▲ Huiskamergemeente in Leeuwarden.
Foto: Yvonne Brandwijk.

2 De klassicale vergadering per ordinantie⁵

2.1. ORDINANTIE 1: HET BELIJDEN

De Protestantse Kerk in Nederland is een belijdende kerk (K.O. III). In gemeenschap met de belijdenis van het voorgelicht belijdt de kerk telkens opnieuw "Jezus Christus als Heer en Verlosser van de wereld". Dit gebeurt op verschillende manieren en niveaus, o.a. door een belijdende uitspraak namens de kerk door de generale synode.

Ord. 1-4 - Utdrukking van het belijden van de kerk

Wanneer de generale synode een belijdende uitspraak wil doen, kan zij hiertoe niet zonder meer besluiten. De klassicale vergaderingen krijgen de gelegenheid hierover hun mening kenbaar te maken en argumenten te wisselen, ofwel: considereren.

Ord. 1-5 - Gravamen

Leden van de kerk kunnen bezwaar maken tegen het belijden van de kerk. Dat kan zijn het belijden zoals verwoord in de in K.O. I-4 genoemde belijdenisgeschriften of het belijden waarover K.O. I-6 en ord. 1-4 spreken. Dit wordt een gravamen genoemd.

De klassicale vergadering (CV) heeft een belangrijk aandeel in de procedure tot behandeling. Allereerst is de CV het adres, waaraan het gravamen wordt gericht (ord. 1-5-3). Zij accepteert het gravamen als zodanig, wanneer het schriftelijk en met redenen omkleed wordt ingediend. Hoewel het hier niet wordt gezegd, blijkt uit het vervolg dat het gravamen ook moet vermelden wie de indiener is.

⁵ In dit hoofdstuk worden de afkortingen voor breed moderamen (BM), klassicale vergadering (CV), klassicale college voor de visitatie (CCV) en klassicale college voor de behandeling van beheerszaken (CCBB) regelmatig in de tekst gebruikt. Zo gaat het immers ook vaak in de vergaderstukken en het vergroot de leesbaarheid.

De CV gaat vervolgens advies vragen bij de kerkenraad van de gemeente waartoe de indiener behoort (ord. 1-5-4). Over dit advies wordt verder niets gezegd, evenmin over de aard ervan. Tevens benoemt de CV een commissie, die de indiener van het gravamen hoort. De indiener kan nadere toelichting geven en onduidelijkheden wegnemen. De commissie hoort en geeft geen oordeel. Het gravamen komt vervolgens ter behandeling op de classicale vergadering.

De afgevaardigden krijgen daarbij assistentie van een aantal deskundigen op het terrein van kerk en theologie (ord. 1-5-4). Deze deskundigen kiest men niet alleen. Vanuit de CV wordt overleg gevoerd met "het orgaan van de kerk dat op het terrein van kerk en theologie werkzaam is". De classicale vergadering en dit orgaan van de kerk moeten het met elkaar eens zijn over de te benoemen deskundigen. De ordinantie-tekst noemt geen orgaan bij naam. Indien niet anders wordt bepaald, zal het moderamen van de CV hierover contact opnemen met het synodebureau om tot het genoemde overleg te komen. De indiener van het gravamen krijgt een uitnodiging om als toehoorder bij de behandeling aanwezig te zijn. Het is niet de bedoeling dat hij aan de discussie deelneemt. Als afronding van de behandeling stelt de CV een advies op, dat - met het gravamen - wordt verzonden naar de generale synode, waar de procedure wordt voortgezet. De beslissing van de generale synode is een eindoordeel. Er is geen mogelijkheid van beroep.

2.2. ORDINANTIE 2: DE GEMEENTEN

Deze ordinantie over de gemeenten is per 1 mei 2018 aanzienlijk ingekort, eenvoudiger geformuleerd en logischer geordend. Zo worden de uitgangspunten van Kerk 2025: transparantie, eenvoud en ruimte, concreet toegepast. Van betrokkenheid van (het breed moderamen van) de classicale vergadering is alleen nog sprake bij zaken die verstrekkende gevolgen hebben voor gemeenten.

Ord. 2-2 - De gemeenschap van de gemeente

Tot de gemeenschap van een gemeente behoren doopleden en belijdende leden.

Maar ook gastleden kunnen daartoe behoren. Dat zijn degenen die in een andere kerkgemeenschap zijn gedoopt en als lid zijn ingeschreven en op hun verzoek als zodanig in de gemeente zijn opgenomen.

Een derde categorie vormen de niet-gedoopte kinderen van gemeenteleden, voor zover ouders of wettelijk ver-

tegenwoordigers geen bezwaar maken tegen registratie. Ten vierde zijn er de vrienden, een nieuwe term, als alternatief voor het voorheen gebruikte woord 'blijkgevers'. Zij willen verbonden zijn met de gemeente en zijn op hun verzoek als zodanig opgenomen.

Overigens is een onderscheid te maken tussen 'behooren tot' en 'rekenen tot' (Zie Art. III PKO). Gedoopten zijn lid van de gemeente in strikte zin, maar de gemeenschap van de gemeente is ruimer; er worden ook anderen toe gerekend.

Voor 1 mei 2018 bestond een apart artikel over 'verhuizing en overschrijving' waarbij in bepaalde gevallen de classicale vergadering werd betrokken. Nu zijn enkele algemene uitgangspunten beschreven in artikel 2. De verhuisregeling is als artikel 10 opgenomen in de nieuwe generale regeling over de ledenregistratie (GR 2). Bij lid 2d van dit artikel wordt enige betrokkenheid van het moderamen van de classicale vergadering verondersteld. Immers, indien op grond van de onder a, b en c genoemde regels geen eenduidige inschrijving mogelijk is, ontvangen betrokkenen bericht vanwege de generale synode, dat zij zullen worden ingeschreven in het ledenregister van de daartoe - volgens een door het moderamen van de classicale vergadering te maken regeling - aangewezen gemeente in de plaats van vestiging. Er worden geen criteria vermeld om tot zo'n regeling te komen.

Wanneer leden willen worden overgeschreven naar een andere gemeente binnen het grondgebied of een gemeente buiten het woongebied, dan is dit tegenwoordig eenvoudig - en zonder motivering - te realiseren. Dit valt op te maken uit de tekst van ord. 2-2, lid 2 en 3.

Ord. 2-4 t/m 10, deel III. Vormen van gemeente-zijn

Ord. 2-4 geeft algemene kaders, zoals lid 5 over de grenzen van een gemeente en lid 7: de indeling van een gemeente in wijkgemeenten.

Ord. 2-4-1 stelt dat gemeenten vastgestelde namen hebben. Is er een gemeente van bijzondere aard, dan krijgt deze een bijzondere aanduiding ter onderscheiding van de andere gelijknamige gemeente. Dit geldt in principe voor alle vier typen gemeenten.

In ord. 2-4-3 wordt gesproken over enige betrokkenheid van de classicale vergadering. De aanduiding Protestantse gemeente, Hervormde gemeente, Gereformeerde kerk, Evangelisch-Lutherse gemeente, en de

naam (wat volgt na "te"), kunnen gewijzigd worden. De kerkenraad stelt de leden van de gemeente in de gelegenheid hun mening kenbaar te maken. Daarna kan de kerkenraad tot wijziging overgaan, wanneer het BM CV het goedvindt.

Betreft het een evangelisch-utherse gemeente, dan hoort het BM eerst de evangelisch-lutherse synode, voordat de goedkeuring wordt verleend.

Ord. 2-4-5 geeft een oplossing in geval een gemeente niet samen met een of meer andere gemeenten een protestantse gemeente kan vormen. Het BM kan deze gemeente op verzoek van de kerkenraad dan aanmerken als protestantse gemeente. Het BM hoort tevoren de kerkenraden van de andere betrokken gemeenten.

Ord. 2-4-5 geeft aan, dat het BMCV de grenzen van de gemeenten vaststelt en kan wijzigen. Dat kan pas gebeuren als de betrokken kerkenraden zijn gehoord en ook de leden van de kerk uit deze gemeenten in de gelegenheid zijn gesteld hun mening kenbaar te maken. Ook hier geldt: indien er een evangelisch-lutherse gemeente bij betrokken is, hoort het BMCV eerst de evangelisch-lutherse synode. Grenzen tussen gemeenten, die tot twee verschillende classes behoren, kunnen ook gewijzigd worden. De twee breed moderamina van de classicale vergaderingen komen tot een besluit in overleg met elkaar.

Volgens Ord. 2-4-7 en 8 kan een gemeente worden ingedeeld in wijkgemeenten. De algemene kerkenraad stelt het aantal wijkgemeenten en de grenzen daarvan vast, en kan wijzigingen aanbrengen. Dit is tegenwoordig een interne aangelegenheid. Er is geen medewerking, laat staan goedvinden van de classicale vergadering meer nodig.

Ord. 2-5 bespreekt een aantal bijzondere gemeentevormen, te weten buitengewone gemeenten, gemeenten van bijzondere aard, missionaire gemeenten en huisgemeenten.

Het tot stand komen van *gemeenten van bijzondere aard* heeft doorgaans categoriale of modaalitaire redenen. Hierbij moet het BMCV - op verzoek van en gehoord de kerkenraden van de betrokken gemeenten - leden samenbrengen in een gemeente van bijzondere aard (ord. 2-5-5).

Het besluit om een *missionaire gemeente* te vormen is een voor de regio belangrijke zaak, die effect heeft op

het gemeentelven in de regio. Daarom maakt de kerkorde dit tot een beslissing van de classicale vergadering als geheel. (Ord. 2-5-7). Waar het gaat om een missionaire wijkgemeente is een besluit van de algemene kerkenraad toereikend. De commissie die de leiding heeft van een dergelijke gemeente, is verantwoording verschuldigd aan de classicale vergadering, wanneer deze tot de missionaire gemeente heeft besloten (Ord. 2-5-8).

Ook *huisgemeenten* na opheffing van een gemeente worden kort besproken, met de vermelding, dat de classicale vergadering een dergelijke huisgemeente vormt en hiervoor eventueel verantwoordelijkheid draagt. Zie hiervoor ook onder ord. 2-9.

De financiële commissie van de classicale vergadering heeft de zorg over de vermogensrechtelijke aangelegenheden, ingeval de classicale vergadering tot een missionaire gemeente heeft besloten (Ord. 2-5-9).

Ord. 2-6, over gemeenten in bijzondere missionaire, diaconale en pastorale omstandigheden, is sober geformuleerd en biedt daarmee aan het BMCV kansen voor maatwerk. Expliciet wordt als mogelijke voorziening genoemd dat ouderlingen en diakenen bij ontstentenis van een predikant (door het breed moderamen) bevoegd worden verklaard tot de ambtswerkzaamheden van een predikant, waaronder het voorgaan in kerkdiensten en de bediening van de sacramenten.

Volgens dit artikel kunnen gemeenten van het BMCV voorzieningen krijgen vanwege de bijzondere omstandigheden. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een ruimere mogelijkheid voor voorgangers in kerkdiensten en de bediening van de sacramenten. De procedure wordt niet meer uitvoerig beschreven, maar het spreekt vanzelf, dat zorgvuldigheid in acht wordt genomen. Dat betekent, dat betrokken kerkenraden, dan wel algemene kerkenraden, moeten worden gehoord. Ook is vooraf overleg nodig met door de generale synode aangewezen organen van de kerk.

In **ord. 2-7** wordt samenwerking tussen gemeenten - een wezenlijk thema in het classicale leven - in algemene termen beschreven. In de nieuwe generale regeling Gemeenten (GR1) wordt dit uitgewerkt. Op allerlei terreinen en in verschillende mate kunnen gemeenten gemeentewerk gezamenlijk gestalte geven, zonder of met een schriftelijke overeenkomst. Ze blijven daarbij juridisch zelfstandig. De termen combinatie, streekgemeente, federatie en gemeenschappelijke regeling behoren tot het verleden. Er is nu meer vrijheid en een meer vloeiende overgang in de mate van samenwerking mogelijk.

Een nieuwe term is 'samenwerkingsorgaan'. Wanneer bevoegdheden aan zo'n groep worden overgedragen (of op een zeker moment de overdracht wordt beëindigd), is goedvinden van het BMCV wel noodzakelijk. Uiteraard blijft het mogelijk dat twee gemeenten gezamenlijk één en dezelfde predikant beroepen. Voorheen werd dit een combinatie van gemeenten genoemd. Daarvoor is een nieuw model⁶ ontwikkeld, dat op de website te vinden is.

Speciale aandacht verdient ord. 2-7-6: de bevoegdheid van de classicale vergadering om gemeenten in een samenwerkingsverband onder te brengen, wanneer de situatie daarom vraagt.

Samenwerkingsvormen en de daartoe getroffen regelingen die dateren van voor 1 mei 2018 blijven overigens gewoon van kracht. Wanneer onderdelen strijdig zijn met de huidige kerkorde, moeten deze wel worden aangepast. De samenwerkingsvormen die rechtspersoonlijkheid hebben, behouden deze ook. Aldus ovb 73a.

In **ord.2-8** worden mogelijkheden voor de vorming van een nieuwe gemeente op een rij gezet. Ook hier geldt dat gemeenten autonoom zijn - binnen bepaalde grenzen - en doorgaans zelf beslissen over hun toekomst. Het samengaan van gemeenten dient echter wel goed voorbereid te worden. In GR 1 worden hiervoor richtlijnen gegeven.

Ten dienste van dit proces zijn op de website twee stappenplannen beschikbaar; voor een gemeente zonder en met wijkgemeenten. Hierbij komt ook de besluitvorming door het breed moderamen aan bod.

De gehanteerde begrippen zijn hier: 'vorming van nieuwe gemeenten, opnemen van een gemeente in de kerk en samengaan van gemeenten'. Het begrip samengaan vervangt de oude termen 'vereniging' en 'samenvoeging'. Splitsen blijft mogelijk. Ook hierover staat in GR 1 het nodige.

Bij structurele, langdurige vormen van samenwerking/samengaan is het BM nog steeds betrokken, zij het op afstand. Zo komt wel meermalen de term 'goedvinden' voor, bijvoorbeeld in ord 2-7-5 en 2-8-4 Maar hieraan is niet meer 'medewerking' gekoppeld. Het is niet meer noodzakelijk het BM al in een vroeg stadium bij het proces te betrekken, al mag het natuurlijk wel. Nu is het voldoende, dat het BMCV goedkeuring verleent. Deze bemoeienis van het BM is mede voorgeschreven

met het oog op de goede verhoudingen in de classis: het samengaan van twee gemeenten mag immers niet de belangen van andere gemeenten mogen schaden.

Terzijde: nergens staat vermeld hoe de kerkenraad van een nieuwe gemeente tot stand moet komen. Ord. 4-6-5 schakelt het BMCV in wanneer de kerkenraad minder leden telt dan in ord. 4-6-3 of 4-6-4 bedoeld is. Het ligt voor de hand dat het BM in geval van een nieuwe gemeente zorg draagt voor de verkiezing van ambtsdragers en de installatie van de kerkenraad.

In de afgelopen jaren is enige ervaring opgedaan met het opnemen van een gemeente van een andere kerk of een onafhankelijke gemeente, dan wel geloofsge-meenschap die geen deel uitmaakt van de protestantse kerk. Dit kerkordeartikel is gebruikt bij de opnem-ing van de zog. Urdu-gemeente uit Pakistan en de PERKI-gemeente uit Indonesië. Welk type zo'n gemeente wordt en of zij een 'gewone' of bijzondere gemeente zal zijn, is een kwestie van maatwerk (ord. 2-8-3).

In bijzondere omstandigheden kan de CV op eigen initiatief besluiten gemeenten te laten samengaan (ord. 2-8-5). Hiertoe zal worden overgegaan, wanneer gebleken is dat tenminste een van deze gemeenten geen mogelijkheid meer heeft om als zelfstandige gemeente volgens de orde van de kerk voort te bestaan. Een ingrijpende beslissing. Uiteraard moet aan de kerkenraden en de leden van de betreffende gemeenten de gelegenheid geboden worden hun mening kenbaar te maken. Indien een evangelisch-lutherse gemeente betrokken is, hoort de CV vooraf de evangelisch-lutherse synode. De laatste volzin van ord. 2-8-5 doet recht aan het principe dat sinds 2004 wordt gehanteerd, nl. dat een hervormde gemeente, gereformeerde kerk of evangelisch-lutherse gemeente niet zullen worden geforceerd om een protestantse gemeente te worden.

Ord. 2-9 handelt over een nieuwe mogelijkheid, nl. om een gemeente te kunnen opheffen. Het is het meest vergaande gevolg van een krimpande kerk, waarmee het project Kerk 2025 rekening houdt. Bij dit proces heeft de CV een belangrijke rol. Het is deze plenaire vergadering die het besluit tot opheffing neemt - na een zorgvuldig voortraject. Het getuigt van (pastorale) zorg dat de kerk de gemeentelieden begeleidt bij het vinden van een nieuw kerkelijk thuis. Het BMCV is be-

⁶ Met link naar betreffende document

last met de praktische afronding van de opheffing en de vereffening van het vermogen.

Wordt het besluit genomen, dan kunnen de betreffende gemeenteleden:

- A een geloofsgemeenschap vormen, die huiskgemeente wordt genoemd
- B een geloofsgemeenschap vormen in samenwerking met andere kerken
- C zich voegen bij een andere gemeente van de kerk
- D ingeschreven worden in een landelijk register.

Het is mogelijk A en B te combineren met C, en anders is D van toepassing. Maar D kan dus ook zonder de vorming van een huiskgemeente.

Waar het gaat om voorkeur A, is ook het gestelde in ord. 2-5-10 e.v. aan de orde.

Overigens heeft de synode het laatste woord over huiskgemeenten nog niet gesproken.

Ord. 2-10 vraagt aandacht voor de regeling van de vermogensrechtelijke aspecten van alle in ord. 2 genoemde varianten van vorming van gemeenten. Hierbij past een zorgvuldige procedure, voorgeschreven in een aparte generale regeling (GR 12). Want er ontstaat een nieuwe rechtspersoon of een samenwerkingsorgaan. In lid 2 staat dat voorafgaand aan alle besluiten, die de CV rond samenwerking of samengaan van gemeenten neemt, het CCBB moet worden geconsulteerd.

2.3. ORDINANTIE 3: HET AMBT EN DE ANDERE DIENSTEN

Bij de verkiezing van ambtsdragers is het breed moderamen van de classicale vergadering soms betrokken, bij voorbeeld bij het beroepingswerk van predikanten.

Ord. 3-1 en 2 geven algemene aanwijzingen.

Ord. 3-3 t/m 3-5 : (Vorbereiding van de) verkiezing van predikanten

Ord. 3-3 opent met een nieuwe bepaling bij de voorbereiding van de verkiezing van predikanten. Dit is het resultaat van de besluitvorming in de synode rondom de mobiliteit van predikanten. Het BM kan - op een

verzoek van de kerkenraad - toestemming geven om het beroepingswerk te starten. Hieraan vooraf gaat een toets, waarbij gelet wordt op voldoende omvang van de werktijd van de predikant (in deeltijd) dan wel een inspanningsverplichting bij de kerkenraad om tot samenwerking met andere gemeenten te komen. Een formatie van bijv. 0,4 fte voldoet wel aan de minimum eis van de kerkorde, maar is nog niet van voldoende omvang. In zo'n situatie moet eerst gekeken worden of door samenwerking wel een (gezamenlijk) beroep met voldoende omvang kan worden gerealiseerd. Voorop blijft staan dat de kerkenraad zelf verantwoordelijk is en blijft voor het beroepingswerk. Het BM kan niet naar willekeur handelen of gemeenten dwingen samen te beroepen. Bij werktijd van onvoldoende omvang (minder dan 0,33 fte) kan de toestemming wel geweigerd worden. Het BM zal dan met de kerkenraad overleggen over alternatieven. De twee andere elementen die worden genoemd en waarop het BM toetst, zijn overigens niet nieuw.

Volgens ord. 3-4 kan het BMCV in het proces van de verkiezing van predikanten, toestemming geven af te wijken van twee regels.

- Predikanten voor gewone werkzaamheden kunnen beroepen worden vanaf het moment dat zij vier jaar hun huidige gemeente hebben gediend. Het BMCV kan hen toestemming verlenen om binnen die vier jaar toch een beroep te ontvangen (ord. 3-4-2). Al wordt dit niet met zoveel woorden gezegd, het BM heeft daarbij de argumenten goed te wegen, opdat deze mogelijkheid alleen in bijzondere situaties wordt toegepast.
- Predikanten worden gewoonlijk door de stemgerechtigde leden van de (wijk)gemeente gekozen. Gemeenten met meer dan 200 stemgerechtigde leden kunnen desgevraagd van het BMCV toestemming krijgen om de kerkenraad te laten verkiezen (ord. 3-4-8).

Het BMCV van de gemeente, die de predikant beroepen heeft, verleent na het aannemen van het beroep approbatie indien aan de kerkordelijke regels is voldaan (ord. 3-5-6). In de Gids voor het Beroepingswerk is hiervoor een checklist opgenomen.⁷

Er is een model besluit⁸ beschikbaar. Het BM controleert vooral of:

- voldaan is aan ord. 3-3-1; dat wijst op een verklaring van het CCBB. Hierin staat vermeld dat de gemeente

⁷ Met digitale link naar document

⁸ Idem

in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen (solvabiliteitsverklaring)

- de predikant beroepbaar was op het moment dat het beroep werd uitgebracht (ord. 3-4-1 t/m 3)
- er geen bezwaarprocedure loopt bij het classicale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen (ord. 3-4-10,11). Het beroep had dan niet uitgebracht mogen worden.
- de beroepene binnen de juiste termijn het beroep schriftelijk aanvaard heeft (ord. 3-5-4)
- mededeling is gedaan over de datum van verbintenis aan de nieuwe gemeente (ord. 3-5-5).

De term 'akte van losmaking' is niet meer in de kerkorde te vinden.

Wanneer een gemeente niet in staat is een predikant te beroepen en het BMCV dit vaststelt, kan eventueel een kerkelijk werker aangesteld worden.

Zie hiervoor de aanwijzingen in ord. 3-12-14 en GR 4 (Kerkelijk Werkers), artikel 7-4.

Ord. 3-6: Verkiezing ouderlingen en diakenen

In eerdere versies van de kerkorde had het breed moderamen de mogelijkheid om dispensatie te verlenen wanneer een ambtsdrager de maximale aaneengesloten zittingstermijn had gediend. Dit is niet meer mogelijk. Twaalf jaar is de maximale termijn. Wel kan een ambtsdrager nog een half jaar aanblijven, in afwachting van een opvolger.

Ord. 3-12 en 13 - Kerkelijk werkers

Belijdende leden kunnen toegelaten worden om als kerkelijk werker benoemd te worden, onder andere voor het werk in een classis. Net als een kerkenraad kan ook de CV een kerkelijk werker een bijzondere opdracht verlenen, namelijk om als geestelijk verzorger in een instelling werkzaam te zijn (ord. 3-13-1). De instelling stelt de betrokkene aan.

Kerkelijk werkers die niet als ouderling of diaken met een bepaalde opdracht worden bevestigd, worden door de ambtelijke vergadering die hen benoemde, in de bediening gesteld. (ord. 3-13-2; zie ord. 3-12-6 t/m 10). De ambtelijke vergadering treft een regeling met de instelling, waarin wordt vastgelegd dat de ambtelijke vergadering verantwoordelijk is voor het werk van de

kerkelijk werker wat voortvloeit uit de bediening (ord. 3-13-3). Het BM ziet erop toe dat zo'n regeling er is. Is dit het geval, dan wordt de kerkelijk werker in een kerkdienst in de bediening ingeleid (ord. 3-13-4). Bij beëindiging van de arbeid voor de instelling eindigt ook de bediening, al is het ook mogelijk dat ondanks de voortzetting van deze arbeid de kerkelijk werker uit de bediening wordt ontzet (ord. 3-13-5; zie ord. 10-7-2: bevoegdheid van het classicale college voor het opzicht). De benoeming kan pas gedaan worden, indien gebleken is dat de kerkelijk werker bevoegd is en is ingeschreven in het register van kerkelijk werkers (GR 4, artikel 4).

Het BMCV kan op verzoek van de kerkenraad van een (wijk)gemeente die in bijzondere omstandigheden verkeert, aan een in die (wijk)gemeente benoemde kerkelijk werker, - die is bevestigd tot ouderling of diaken met bepaalde opdracht en een preekconsent heeft ontvangen -, de bevoegdheden van de predikant (inclusief de zg. sacramentsbevoegdheid) geven (ord. 3-12- 14 en 15). De criteria voor de bijzondere omstandigheden zijn omschreven in de GR 4 artikel 7. Ook dit vraagt om maatwerk.

De inzet van het BM is te vergelijken met die bij een vacante gemeente, die toestemming moet vragen voor de start van beroepingswerk.

Ord. 3-17 t/m 28 : De rechtspositie van predikanten

In **Ord. 3-17** worden aanwijzingen gegeven voor het predikantschap in deeltijd. Deze formatie dient ten minste een derde van de volledige werktijd te zijn. In ord. 3-3 is al vermeld, dat de kerkenraad eerst toestemming voor het beroepingswerk dient te vragen aan het BM. Ook wanneer het gaat om het wijzigen van het percentage van de volledige werktijd waarvoor een predikant is beroepen, dient toestemming van het BM verkregen te worden en in geval van een evangelisch-lutherse gemeente, tevens van de evangelisch-lutherse synode (ord. 3-17-2). Hierbij moet een werkplan worden ingeleverd. Deze beschrijving van taken wordt met het verzoek om toestemming aan het BM voorgelegd. Zie hiervoor ook het modelbesluit en achtergrondinformatie.⁹ Predikanten kunnen volgens het huidige Ord. 3-18 in bijzondere omstandigheden in tijdelijke dienst (ten minste vier jaar) beroepen worden. Alweer: indien het BMCV toestemming geeft (ord. 3-18-3). Verlenging

⁹ Met link naar de documenten

kan alleen voor onbepaalde tijd verleend worden. Na afloop van de tijdelijke dienst wordt aan de predikant een wachtgelduitkering verstrekt volgens het bepaalde in artikel 34 van de GR 5 (Rechtspositie predikanten).

In november 2018 heeft de generale synode gesproken over de nota 'Tijdelijke aanstellingen voor predikantswerkzaamheden'. Daarin wordt verslag gedaan van een onderzoek naar de huidige rechtspositionele regimes waarin op tijdelijke basis predikantswerkzaamheden kunnen worden verricht en voorstellen voor vereenvoudiging en bevordering van de rechtsgelijkheid. De voorgestelde beleidslijnen zijn goedgekeurd. In 2019 moeten deze worden vertaald in kerkordelijke aanpassingen. Dit zal ook gevolgen hebben voor dit artikel 18.

Ord. 3-19 regelt wat er moet gebeuren wanneer er in een gemeente spanningen optreden in verband met bepaalde ontwikkelingen of het functioneren van de predikant.

Deze kan dan gevraagd of ongevraagd voor enige tijd geheel of gedeeltelijk van haar/zijn werkzaamheden vrijgesteld worden (ord. 3-19). Het BM verleent de vrijstelling na overleg met de kerkenraad, de predikant en, inzake een evangelisch-lutherse gemeente, met de president van de evangelisch-lutherse synode. Overleg met de visitatie is niet langer voorgeschreven, maar zal er in de praktijk meestal wel zijn. Zie het betreffende model.¹⁰

Het vervolg van een dergelijke tijdelijke vrijstelling is nogal eens een procedure tot losmaking. Deze staat globaal beschreven in **ord. 3-20**.

Het BMCV vraagt het oordeel van het generaal college voor de ambtsontheffing nadat het eerst het CCV hierover heeft gehoord. Het BM kan daartoe een verzoek hebben ontvangen van de predikant of van de kerkenraad. Ook kan het BM zich uit eigen beweging tot het college richten (ord. 3-20-1).

In de GR 11 (Kerkelijke rechtspraak) wordt in art. 9-1 opgesomd welke documenten het BM bij haar verzoek aan het GCA dient mee te zenden.

Ord. 3-22 geeft aanwijzingen met betrekking tot predikanten in algemene dienst.

De CV behoort tot de ambtelijke vergaderingen, die een beroep kunnen uitbrengen op een predikant, om deze in algemene dienst van de kerk bepaalde werkzaamheden te laten verrichten, zoals de classispre-

dikant. Het beroep kan worden uitgebracht nadat de kleine synode getoetst heeft of deze werkzaamheden direct verband houden met de vervulling van het ambt van predikant (ord. 3-22-1,2).

De CV omschrijft in de beroepsbrief wat ambtelijke vergadering en predikant elkaar verschuldigd zijn (ord. 3-22-3) en verwijst daarbij naar de rechtspositieregeling van de (kerkelijke) medewerkers (ord. 3-29). Betreft het een dienstdoend predikant, dan is overleg nodig tussen betrokkenen over de datum van verbintenis; hiervan moet aan alle betrokkenen mededeling worden gedaan.

De CV stelt een commissie in, die de predikant begeleidt. De predikant woont de vergaderingen van deze commissie bij (ord. 3-22-5).

Ook voor predikanten in algemene dienst geldt, dat zij als predikanten in deeltijd beroepen kunnen worden (ord. 3-22-7).

Ord. 3-23 handelt over predikanten met een bijzondere opdracht.

De CV is één van de ambtelijke vergaderingen, die een predikant met een bijzondere opdracht kan beroepen (ord. 3-23). De predikant werkt in dienst van een instelling en verricht daarbij werkzaamheden die in direct verband met de vervulling van het ambt van predikant staan. Of dit laatste het geval is, laat de CV toetsen door of vanwege de kleine synode (ord. 3-23-1). Het predikantschap met een bijzondere opdracht geldt zolang de arbeidsrelatie met de instelling van kracht is (ord. 3-23-4).

De CV treft een regeling met de instelling. In deze regeling wordt omschreven dat de classicale vergadering verantwoordelijk is voor het ambtelijk werk van de predikant en dat zij niet financieel aansprakelijk is wanneer ontheffing of ontzetting uit het ambt plaatsvindt of wanneer de predikant door de instelling ontslagen wordt (ord. 3-23-5).

Wanneer een predikant met een bijzondere opdracht door een gemeente is beroepen, ziet het BMCV erop toe dat de kerkenraad met de instelling een regeling heeft getroffen (ord. 3-23-7).

De classicale vergadering omschrijft in de beroepsbrief wat ambtelijke vergadering en predikant elkaar verschuldigd zijn (ord. 3-23-6). Betreft het een dienstdoend predikant, dan is een mededeling nodig over de datum van de verbintenis. De CV stelt een commissie

¹⁰ Met link

in, die de predikant begeleidt. De predikant woont de vergaderingen van deze commissie bij (ord. 3-23-8). Er zijn modellen beschikbaar voor een regeling en een beroepsbrief.¹¹

Bij de overige regels worden als eerste in **Ord. 3-24** de nevenwerkzaamheden vermeld.

Indien predikanten die door de classicale vergadering beroepen zijn, nevenwerkzaamheden hebben, overtuigt de CV zich ervan dat deze arbeid verenigbaar is met het ambt van predikant en geen schade doet aan het belang van de gemeente of van de kerk (ord. 3-24).

Volgens **ord. 3-26** staat het een predikant niet vrij het ambt neer te leggen of de werkzaamheden in een gemeente te beëindigen. Wel kan een predikant die door bijzondere omstandigheden het ambt niet langer kan vervullen, op eigen verzoek door het BMCV worden losgemaakt van de gemeente (ord. 3-26-4). Zie hiervoor ook het model.¹² Naast deze losmaking op verzoek kent de kerkorde ook losmaking

- vanwege een beroep naar een andere gemeente, in algemene dienst of voor bijzondere werkzaamheden
- door de kleine synode vanwege emeritaat
- door de kleine synode bij ziekte en arbeidsongeschiktheid
- door het generaal college voor de ambtsontheffing vanwege een onwerkbaar situatie
- door een college voor het opzicht als gevolg van een maatregel van kerkelijke tucht (schorsing of ontzetting uit het ambt)

De generale synode heeft in verband met de bevordering van mobiliteit besloten een mogelijkheid toe te voegen. Wanneer een predikant langere tijd aan een gemeente verbonden is, kan er een zekere sleur gaan optreden, het oorspronkelijke elan kan verdwijnen. Als het niet lukt om op een andere wijze naar een andere gemeente of werkkring te gaan, is nu in ord. 3-26-3 opgenomen dat kerkenraad en predikant een gezamenlijk verzoek kunnen indienen tot losmaking.

De predikant dient dan wel tenminste twaalf jaar aan de gemeente verbonden te zijn en niet zo dicht bij de emeritaatsdatum te zijn dat losmaking als een alternatief prepensioen gezien kan worden.

Het verzoek wordt niet automatisch ingewilligd. Het

BM zal in elk geval zeker van moeten zijn dat het een gezamenlijk verzoek is en dat er geen dwang is uitgeoefend. Bij dit proces heeft de classispredikant een rol. Dit artikel is nog niet in werking, ook al staat het al in de kerkorde. Bij toepassing krijgt de predikant een wachtgeldregeling en daarvoor moet de begroting voor de predikantstraktementen worden aangepast en een kleine verhoging van de afdracht van de gemeenten ingevoerd worden. De generale synode wil ook eerst nader onderzoek naar de situaties waarin dit artikel zou kunnen worden toegepast.

In de kerkorde staat daarom in een voetnoot dat deze regeling in werking treedt op 1 januari 2021. Eerder beslist de generale synode of dit doorgaat of dat de mogelijkheid toch weer wordt geschrapt.

Ord. 3-28 bespreekt de bevoegdheden van predikanten buiten vaste bediening, nl. emeriti, proponenten en beroepbare predikanten.

Emeritus predikanten en beroepbare predikanten mogen in gemeenten met minder dan 300 leden het dienstwerk van een predikant verrichten. Het BMCV mag ook in andere gemeenten deze mogelijkheid openen. Wanneer de kerkenraad deze predikanten daartoe wil roepen, is instemming van het BM nodig. Er is een termijn aan verbonden, namelijk tussen de twee en vier jaar (ord. 3-28-3). Zie de modellen.¹³ Dit artikel zal in 2019 wellicht gewijzigd worden vanwege de beleidsbeslissingen van de synode in november 2018 rond de tijdelijke aanstellingen.

Ord. 3-29 - De rechtspositie van kerkelijke medewerkers

Onder de rechtspositie van (kerkelijke) medewerkers vallen de predikanten in algemene dienst, de kerkelijke werkers en anderen die in dienst of functie zijn gesteld in een gemeente of de kerk en een arbeidsovereenkomst hebben (ord. 3-29-1).

Deze medewerkers worden benoemd door of vanwege een ambtelijke vergadering.

Gaat het om werkzaamheden t.b.v. een classis, dan stelt het BMCV de medewerker aan (ord. 3-28-2). Het BM vertegenwoordigt dan de classis ten aanzien van het werkgeverschap (ord. 3-28-3). Aanstelling, salariering, schorsing en ontslag vinden plaats volgens de GR 6 (Rechtspositie medewerkers), zoals staat genoemd in ord. 3-29-4.

¹¹ Met link naar de documenten

¹² Idem

¹³ Met link naar documenten

2.4. ORDINANTIE 4: DE AMBTELIJKE VERGADERINGEN

In ord. 4 komt in geconcentreerde vorm aan de orde wat in de verschillende ordinanties staat over de taken van de classicale vergadering. Hier gaat het namelijk over de wijze waarop de verschillende ambtelijke vergaderingen, dus ook de classicale vergadering, functioneren.

Daarbij is vooral deel III (de classicale vergadering) van belang. Maar ook deel I (algemeen), omdat daar een aantal algemene richtlijnen voor de ambtelijke vergaderingen worden gegeven.

Ord. 4-1 t/m 4-5 : Algemene bepalingen

Ord. 4-1 (het kerkelijk karakter) en ord. 4-2 (geheimhouding) geven twee basisprincipes weer voor elke ambtelijke vergadering. Een ambtelijke vergadering werkt in gehoorzaamheid aan de Heilige Schrift. Dan is er meteen ook sprake van onderlinge saamhorigheid en gemeenschappelijke verantwoordelijkheid. Uiteraard geldt ook voor de classicale vergadering de geheimhoudingsplicht. Het lijken vanzelfsprekende regels, maar het is goed dit expliciet te maken.

In **ord. 4-3** wordt gesproken over de meerdere vergaderingen. Typerend voor een ambtelijke vergadering is dat afgevaardigde ambtsdragers handelen zonder last of ruggenspraak.

In artikel 3 wordt ook aangegeven dat bijeenkomsten van meerdere vergaderingen openbaar zijn. Alleen als bijvoorbeeld besloten wordt om iets dat direct personen raakt en waarbij geheimhouding van belang is, in beslotenheid te behandelen, kan de vergadering 'in comité' gaan. Vergaderingen van breed moderamina zijn niet openbaar!

Ord. 4-4 brengt het fenomeen 'kerkelijke lichamen' ter sprake. In feite zijn dat de ambtelijke vergaderingen plus alle organen, colleges en commissies die op één of andere wijze aan die ambtelijke vergaderingen verbonden zijn. Voor een deel gaat het over organen die er vanwege kerkordelijke bepalingen eenvoudigweg (moeten) zijn. Te denken valt aan het classicale college voor de visitatie. Voor een deel gaat het over commissies die door een ambtelijke vergadering met het oog op een bepaalde opdracht worden ingesteld. Een voorbeeld is een classicale commissie voor kerk en samenleving die door de CV in het leven is geroepen en aan deze vergadering verantwoording aflegt. Rege-

lingen van kerkelijke lichamen kunnen alleen geldig zijn binnen de kerkordelijke kaders.

Ord. 4-5 licht de wijze van besluitvorming toe. De kern is: zo mogelijk eenparig, als het niet anders kan bij meerderheid. Verder wordt de wijze van besluitvorming (mondeling of schriftelijk) nader uitgewerkt en wordt aangegeven dat in elk geval het 'quorum' (ten minste de helft van het aantal leden zoals voor het kerkelijk lichaam is vastgesteld) aanwezig moet zijn. Als het quorum er niet is, dan kan in een volgende vergadering zonder meer besloten worden. Maar die vergadering moet dan wel ten minste twee weken later gehouden worden. Het is dus niet mogelijk een vergadering te sluiten en onmiddellijk weer te openen. Nieuw in de bepaling over het quorum (ord. 4-5-4) is, dat het minimum van het quorum gesteld wordt op drie leden. Deze bepaling is opgenomen met het oog op (te) kleine kerkenraden. Dit minimum geldt niet voor een moderamen.

Ord. 4-6 t/m 4-12: De kerkenraad

In dit handboek worden alleen die zaken aangestipt waarbij de classicale vergadering of het breed moderamen een rol spelen.

Ord. 4-6-5 zegt: indien een kerkenraad - al of niet door het voortbestaan van vacatures - minder dan zeven leden telt, overleggen kerkenraad en het BMCV op welke wijze de in de ordinanties genoemde taken worden verricht. Zo nodig treft het BM hiertoe maatregelen. Nadere details worden niet gegeven. Ook hier is maatwerk geboden. Een aparte regeling voor een kerkenraad in kleine gemeenten wordt niet meer gegeven. De bepaling over het minimum voor een quorum (ord. 4-5-4) van drie leden is hier de absolute ondergrens.

In **ord. 4-8** wordt een aantal regelingen voor de werkwijze van de kerkenraad genoemd. Na vaststelling of wijziging door de kerkenraad worden deze aan het BMCV ter kennisneming toegezonden. Er staat niets over een bepaalde vaststellende of goedkeurende taak van het BM. Opmerkingen van het BM uiteraard blijven uiteraard mogelijk, bijvoorbeeld wanneer niet aan kerkordelijke regels wordt voldaan.

Ord. 4-10 gaat over de consulent. Een 'predikant van de kerk' wordt door de kerkenraad van een vacante gemeente genodigd om als consulent op te treden, waar nodig met bemiddeling van de voorzitter van de werkgemeenschap. Ook worden enkele andere mo-

gelijkheden genoemd in lid 1. Een consulent kan ook in andere situaties, waarin de predikant afwezig is of verhinderd is ambtelijke werkzaamheden te verrichten, worden ingeschakeld. Maar dan is dat ter beoordeling van het BMCV (ord. 4-10-2).

Ord. 4-11 geeft het BM de mogelijkheid om bij spanningen in een gemeente of kerkenraad andere ambtsdragers dan de predikant tijdelijk geheel of gedeeltelijk vrij te stellen van ambtswerkzaamheden. Net als in ord. 3-19 (tijdelijke vrijstelling van een predikant) overlegt het BM vooraf met de kerkenraad en de betreffende ambtsdragers en, indien van toepassing, de president van de evangelisch lutherse synode. Ook hier is vooraf overleg met de visitatie niet verplicht, al zal er in de praktijk vaak wel sprake van zijn.

Ord. 4-12 zegt: als in een gemeente de verhoudingen heftig zijn verstoord, een kerkenraad niet meer kan functioneren, het hele gemeentelven dreigt te worden ontwricht en er geen andere oplossing lijkt te zijn, dan kan het BMCV onder bepaalde voorwaarden de generale synode verzoeken gedelegeerden aan te wijzen om de gebruikelijke taken van de kerkenraad uit te voeren.

Ord. 4-13 t/m 4-20: De classicale vergadering

Ord. 4-13 handelt over de samenstelling van de classicale vergadering. De leden worden verkozen door de betrokken kerkenraden, een en ander naar regels bij generale regeling 7 (classicale verkiezing) vastgesteld. De CV stelt hiervoor een rooster van afvaardiging op, waarbij rekening wordt gehouden met de minima die in ord. 4-13-3 worden gesteld voor de aanwezigheid van de verschillende ambten. De zittingstermijn is vijf jaar. Elk jaar treedt een vijfde deel af.

Bij deze termijn kan een kanttekening worden geplaatst. Immers: in ord. 3-7-3 wordt gezegd, dat als een ambtsdrager is afgevaardigd naar een meerdere vergadering of zitting heeft in een college, de kerkenraad de ambtstermijn kan verlengen tot het einde van de termijn van afvaardiging/lidmaatschap.

Ord. 3-14 beschrijft de taken van de CV en opent met een algemene formulering: leiding geven aan het leven en werken van de classis. Terzijde: het spraakgebruik 'classicale vergadering' naast 'classis' is te vergelijken met het spreken over 'kerkenraad' en 'gemeente'. De eerste term duidt de vergadering van ambtsdragers aan, de tweede term slaat op het gebied, de regio, waarin een groep gemeenten gelegen is. De CV is er om het kerkelijk leven in de classis te be-

vorderen. Vervolgens worden de taken genoemd die samenhangen met het 'toezien' zoals beschreven werd in hoofdstuk 1.2. Nog niet genoemde taken zijn: het stimuleren van nieuwe vormen van kerkelijke presentie en de zorg voor de presentie van de kerk in de classis. Dit alles vraagt om nadere uitwerking. Allereerst wordt daarom het beleidsplan voor de classis genoemd. Zo'n plan vraagt een grondige bezinning over de vraag wat het kerkelijk leven in de classis bevordert. Waarmee worden de gemeenten gediend? Wat kan de onderlinge verbondenheid van de gemeenten en het vervullen van hun roeping in de samenleving bevorderen? Wat vraagt de komende jaren extra aandacht? De verantwoordelijkheid van de gemeenten voor elkaar moet handen en voeten krijgen. Het streven naar samenwerking en ontmoeting tussen gemeenten verdient prioriteit, evenals de saamhorigheid van de predikanten (via hun werkgemeenschappen, zie ord. 4-18). Afstemming met de classicale colleges voor de visitatie en de behandeling van beheerszaken en organen van bijstand kan bij de beleidsontwikkeling nuttig zijn.

De kerkelijke verscheidenheid binnen de nu qua oppervlak grote classes is daarbij een gegeven. In de nieuwe bedeling kan verscheidenheid - nog meer dan voorheen - een kans tot dialoog inhouden. Deels in de vergaderingen van de afgevaardigden, maar vooral in de ringen. Vanuit de CV wordt aan gemeenten en kerkenraden daarbij hulp aangeboden. Het beleidsplan geeft richting aan het werk van (het breed moderamen van) de classicale vergadering en van de classispredikant.

Een formele taak is en blijft het vaststellen van grenzen tussen gemeenten. En de CV blijft intermediair tussen de gemeenten en de generale synode. Uit deze kring moet aan de synode worden doorgegeven wat in de gemeenten leeft. Dit gebeurt onder andere bij de consideraties over vragen inzake belijden en kerkorde van de kant van de synode. Om hierbij de stem van elke gemeente te kunnen blijven horen, moeten alle kerkenraden uitgenodigd worden een ambtsdrager te sturen, die aan de beraadslagingen deelneemt, zij het met adviserende stem.

Het is vanzelfsprekend dat de afgevaardigden naar de generale synode regelmatig verslag uitbrengen in de classicale vergadering - en zo mogelijk ook in 'hun' ringen. De zinsnede bij het laatste (16e) aandachtsstreepje in ord. 4-14, nl ' dat de classicale vergadering tot taak heeft alles te verrichten wat verder naar de orde van de kerk van haar wordt gevraagd' duidt onder andere op relevante bepalingen in de ordinanties en de generale regelingen.

Ord. 4-15 beschrijft de werkwijze van de CV.

Zij maakt een *regeling voor haar wijze van werken*, waarin een aantal zaken moet worden geregeld (ord. 4-15-11). Daarin komen in elk geval de navolgende onderwerpen aan de orde.

Zij komt *in de regel driemaal per jaar bijeen* en zo nodig vaker, indien tenminste een tiende deel van de kerkenraden of een vijftal leden dan wel de generale synode daarom verzoekt (ord. 4-15-1).

De CV kan over belangrijke vraagstukken ook een *adviserende bijeenkomst houden van ambtsdragers* uit de classis (ord. 4-15-3). Hiermee wordt de band tussen de gemeenten en de classicale vergadering versterkt.

Het *moderamen* bestaat uit preses, scribe en *classispredikant*, de eerste twee worden gekozen uit en door de classicale vergadering (ord. 4-15-4). De preses en de scribe kunnen ook worden gekozen uit de ambtsdragers uit de classis. Ze hebben dan in de CV een adviserende stem en zijn lid van het breed moderamen - dus stemhebbend (ord. 4-15-5). Het moderamen regelt de voorbereiding van de vergaderingen en zorgt voor allerlei organisatorische en administratieve zaken (ord. 4-15-6). Samen met tenminste vier andere leden van de classicale vergadering vormt het moderamen het *breed moderamen*. Dit 'dagelijks bestuur' verricht een aantal taken in naam van en in verantwoording aan de classicale vergadering. Uiteraard wordt hiervan verslag gedaan aan de gehele vergadering. Ook de leden van het BM worden gekozen uit het midden van de classicale vergadering. De voorzitter van het CCV is adviseur van de classicale vergadering en haar breed moderamen (ord. 10-4-5) *Commissies* (ord. 4-15-10) kunnen worden ingesteld door de CV en het BM en voeren bepaalde taken in opdracht uit (ord. 4-15-10).

Ord. 4-16 gaat over de *classispredikant*. Deze belichaamt in persoon het geestelijk leiderschap van de classicale vergadering in het stimuleren van de ontmoeting van en het toezien op gemeenten en ambtsdragers rond de vragen van kerk-zijn (ord. 14-16-1). De belangrijkste taak van de classispredikant is het in de regel eenmaal per vier jaar bezoeken van elke gemeente, elke predikant en elke kerkelijke werker in het ambt of bediening. Het gesprek gaat over het geestelijk leven en de roeping van de gemeente en de vervulling van ambten en diensten. De opbrengst van die gesprekken wordt gedeeld met het breed moderamen. (ord. 4-16-3). De classispredikant heeft als belangrijke bevoegdheden: het college voor de visitatie verzoeken om een gemeente te visiteren en het nemen van voorlopige

besluiten in spoedeisende zaken in gevallen waarin het breed moderamen bevoegd is te besluiten. Een duidelijk voorbeeld van dat laatste is de bevoegdheid van het BM tot het verlenen van tijdelijke vrijstelling aan een predikant of een andere ambtsdrager (ord. 3-19 en 4-11). Er kunnen zich immers situaties voordoen, waarin snel ingegrepen moet worden om erger te voorkomen. De classispredikant is dan bevoegd deze vrijstelling met onmiddellijke ingang voorlopig te verlenen. Zo mogelijk overlegt de classispredikant tevoren met de voorzitter van het CCV of de president van de evangelisch-lutherse synode. Binnen twee maanden moet het BM het besluit bekrachtigen of een ander besluit nemen (Ord. 4-16-4 en 5).

De classispredikant wordt voor een periode van vijf jaar door de classicale vergadering benoemd en tevens beroepen tot predikant in algemene dienst, verbonden aan diezelfde vergadering. Over de voordracht aan de classicale vergadering wordt tevoren de kleine synode gehoord. De kleine synode heeft dus geen beslissende stem. Herbenoeming kan eenmaal aansluitend plaatsvinden, voor een periode van vijf jaar. (ord. 4-16-3). Al dan niet samen met de andere leden van het BM is de classispredikant het 'gezicht' van de classis naar buiten toe (ord. 4-16-6). De classispredikant werkt binnen het kerkordelijk mandaat van (het breed moderamen van) de classicale vergadering en is hieraan verantwoording verschuldigd (ord. 4-16-7).

Ord. 4-17 gaat over de ringen (van gemeenten).

Alle gemeenten in de classis worden door het BM samengebracht in ringen. Op verzoek van een aantal kerkenraden kunnen ook nieuwe ringen worden gevormd. (ord. 4-17-1). Volgens overgangsbepaling 88a sub h worden per 1 mei 2018 de gemeenten (en de werkgemeenschappen van predikanten) die behoorden tot een voormalige classis, geacht te zijn samengebracht in een ring. Deze indeling kan in de toekomst door het BM worden aangepast op verzoek van kerkenraden.

De ring geeft gestalte aan de verantwoordelijkheid van de gemeenten voor elkaar, het zelf voeren van het kerkelijk gesprek en de bevordering van de saamhorigheid van de gemeenten bij het vervullen van hun roeping. De ringen zijn vrij om deze taak naar eigen inzicht in te vullen. Het regelmatig houden van bijeenkomsten voor ambtsdragers is één van de mogelijke werkvormen (ord. 4-17-2). De ringen werken samen met de werkgemeenschappen en de voorzitter van het CCV (ord. 4-18-2 en 4-17-2). Er is een model beschikbaar voor de werkwijze van een ring (+ link)

▲ *Moderamen van de generale synode.*

Foto: Jan van de Lagemaat

Ord. 4-18 bespreekt de 'werkgemeenschappen van predikanten'. Deze worden gevormd door de predikanten (en eventueel kerkelijk werkers) die werkzaam of woonachtig zijn binnen een bepaalde ring en ingesteld door het BMCV (ord. 4-18-10). De taken van een werkgemeenschap liggen met name in de sfeer van: onderlinge opbouw, pastorale aandacht voor elkaar, bezinning en studie. Ook heeft de werkgemeenschap de taak om de samenwerking van en uitwisseling tussen gemeenten in hun ring te bevorderen (ord. 4-18-2).

Ord. 4-19 Op classicaal niveau bestaan vier colleges: die voor de visitatie (CCV), behandeling beheerszaken (CCBB), opzicht (CCO) en behandeling van bezwaren en geschillen (CCBG). Deze colleges zijn kerkelijke lichamen met een door de kerkorde bepaalde eigen verantwoordelijkheid en bevoegdheid. Zij brengen periodiek verslag uit van hun werkzaamheden. Daarnaast kunnen andere organen van bijstand (zoals ad hoc werkgroepen) en vaste commissies (Kerk & Israël, bijvoorbeeld) aan een ambtelijke vergadering verbonden zijn. Organen en commissies worden in het leven geroepen met het oog op een bepaalde opdracht. Ze leggen aan de ambtelijke vergadering, die benoemde, verantwoording af.

Ord. 4-20 noemt de Waalse gemeenten die samen een ring van bijzondere aard vormen. Deze ring maakt deel uit van de classicale vergadering Noord Brabant-Limburg en verkiest een lid van deze meerdere vergadering.

Ord. 4-21 t/m 4-23 : De evangelisch-lutherse synode

In dit deel wordt de classicale vergadering niet genoemd. In het algemeen is wel van belang dat bij verschillende kerkordelijke taken van (het breed moderamen van) de classicale vergadering de evangelisch-lutherse synode ook nadrukkelijk een rol speelt als het evangelisch-lutherse gemeenten betreft.

Ord. 4-24 t/m 4-28 : De generale synode

Ord. 4-24 zegt dat elke classicale vergadering vijf ambtsdragers afvaardigt, voor een periode van vijf jaar. Ten hoogste twee afgevaardigden maken ook deel uit van de classicale vergadering. In ord. 4-24-4 wordt het aanwijzen van secundi voorgeschreven. Deze secundi voldoen wat betreft hun ambt aan dezelfde eisen als de primus. De kleine synode maakt hiervoor een rooster. De afgevaardigden brengen verslag uit aan de CV over hetgeen door de generale synode is gedaan (ord. 4-25-2).¹⁴

¹⁴ Aandachtspunt hierbij is hoe deze verslaglegging ook ter kennis komt van alle kerkenraden in de classis, nu zij niet meer allemaal vertegenwoordigd zijn in de classicale vergadering.

Ten minste drie classicale vergaderingen kunnen verzoeken dat de generale synode in een buitengewone zitting bijeenkomt (ord. 4-26-1).

De classicale vergadering wordt - als meerdere vergadering - verder nog indirect genoemd in ord. 4-27, waar het gaat over de taak van het bestuur van de dienstenorganisatie, dat het beleid van de generale synode moet voorbereiden en uitvoeren. Een van haar taken is namelijk de ondersteuning van het werk van en ten behoeve van de meerdere vergaderingen. Daarvoor is goede afstemming onontbeerlijk.

Dus is in GR 8 (Dienstenorganisatie) in artikel 9 een zinsnede opgenomen over het zogenaamde besturenoverleg. Dit wordt gevormd door leden van het moderamen en het bestuur van de Dienstenorganisatie en de voorzitters van de classicale vergaderingen.

2.5. ORDINANTIE 5: DE EREDIENST

In deze ordinantie wordt de classicale vergadering niet genoemd. Wel moet gezegd worden dat vanuit de algemene taakstelling van de classicale vergadering (zie ord. 4-14) ook zaken betreffende de eredienst aan de orde kunnen komen. Dit geldt met name voor het verlenen van preekconsenten.

In GR 9 (Kerkmusici) wordt de classicale vergadering niet genoemd.

Preekconsent

Volgens de GR 10 is voor het BMCV een rol weggelegd in de procedure van het verlenen van preekconsenten. De kleine synode kent preekconsenten toe, daarin bijgestaan door de commissie preekconsenten. Het BM komt in beeld in het voortraject van de beslissing. Indien het gaat om een preekconsent voor iemand die de opleiding tot predikant heeft gevolgd, maar geen predikant wordt, geeft het BM van de classis waartoe de gemeente behoort waarvan de aanvrager lid is, een verklaring af over de wenselijkheid van dat preekconsent (GR 10 art. 5).

Een aanvraag voor een preekconsent voor een geregistreerd kerkelijk werker wordt door de kerkenraad van een belanghebbende gemeente ingediend bij de scriba van de CV. Daarbij vermeldt de kerkenraad waarom het preekconsent voor die gemeente nodig is en waaruit blijkt dat de kerkelijk werker geschikt is om kerkdiensten te leiden. Het BM toetst of het consent werkelijk nodig is en of de betrokkene voldoende bekwaam lijkt te zijn.

Ook bekijkt het BM of supervisie van een predikant of andere begeleiding mogelijk is. Vervolgens zendt het BM de aanvraag door naar de commissie preekconsenten. Nadat de commissie het preekconsent heeft verleend, reikt het breed moderamen het consent uit en neemt zo nodig de daarbij voorgeschreven belofte af. Ook wijst het BM een begeleider aan. (GR 10 art. 6 en 7)

Deze procedure geldt ook wanneer het gaat om aanvraag voor een preekconsent ten behoeve van een kerkelijk werker die werkzaam is in een instelling.

2.6. ORDINANTIE 10: HET OPZICHT

Tot het toezien van de classicale vergadering behoort ook het opzicht over de gemeenten en de belijdenis en wandel van de gemeenteleden, ambten en functie-dragers ('diensten') in de kerk. In ord. 10-1-1 wordt het kader van dit opzicht beschreven:

'De gemeente is geroepen te blijven in de weg van het belijden.

Het opzicht, gegrond in de barmhartigheid van Jezus Christus, geschiedt tot eer van God, tot bewaring van de gemeente en tot behoud van hen die dwalen'

Dit opzicht wordt in opdracht van de ambtelijke vergaderingen gehouden door de colleges voor de visitatie (over de gemeenten) en door de colleges voor het opzicht (over belijdenis en wandel).

Ord. 10-2 t/m 10-5 - Het opzicht over de gemeenten

Ord.10- 2 stelt, dat het opzicht over de gemeenten gestalte krijgt in het toezien door de classicale vergaderingen en in de visitatie.

Visitatie is letterlijk "een bezoek" en wel vanuit het bredere verband van de kerk. Visitatie laat zien, dat gemeenten niet los van elkaar staan, maar samen de kerk vormen en verantwoordelijkheid dragen voor elkaar. Voorheen bezocht een tweetal visitatoren eens in de vier jaar elke gemeente. Het vierjaarlijkse bezoek is voortaan in een gewijzigde en intensievere vorm opgedragen aan de classispredikant. Visitatoren hebben de taak om te bemiddelen in geval van moeilijkheden in of tussen ambtelijke vergaderingen. Zij kunnen daarvoor gevraagd worden door een kerkenraad of de classispredikant of daartoe zelf beslissen, een en ander na overleg met de classispredikant.

Een nieuwe taak voor het CCV is het bevorderen van de ontmoeting van gemeenten, in opdracht van de

classicale vergadering, die moet toezien op deze ontmoetingen. (ord. 4-14-1). De ring geeft gestalte aan die verantwoordelijkheid met ondersteuning van de werkgemeenschap van predikanten en kerkelijk werkers en werkt daarin samen met de voorzitter van het CCV.

Ord. 10-3 en 5: de colleges

Het classicale college voor de visitatie bestaat uit ten hoogste twaalf leden en de voorzitter die ook lid is. Zij worden benoemd door de classicale vergadering uit de (voormalige) ambtsdragers in de classis, waarbij het college de voorzitter voordraagt. Ongeveer de helft van het college bestaat uit predikanten van de kerk, de andere helft uit andere (voormalige) ambtsdragers. Zij worden allen benoemd voor een periode van vier jaar en kunnen telkens voor een periode van minimaal twee tot maximaal vier jaar aansluitend worden herbenoemd. Het maximum is twaalf jaar (ord. 10-5-1). De nieuwe werkwijze van het CCV wordt in ord. 10-5 uiteengezet. Na overleg met de classispredikant (lid van het breed moderamen) kan het classicale college voor de visitatie een visitatie houden wanneer feiten of omstandigheden daartoe aanleiding geven (ord. 10-5-2). Visitatoren doen van hun visitaties schriftelijk verslag aan het CCV, dat een afschrift doet toekomen aan de betrokken kerkenraden.

Het ligt voor de hand, dat de classispredikant van het resultaat van de visitatie op de hoogte wordt gebracht, bijvoorbeeld in het regelmatig overleg tussen classispredikant en voorzitter van het CCV.

Het BM kan naar aanleiding van een advies dat op verzoek van de classispredikant door het college voor de visitatie aan hem is uitgebracht, besluiten over de te nemen maatregelen (ord. 4-16-4).

Het classicale college voor de visitatie brengt periodiek verslag van zijn werkzaamheden uit aan de classicale vergadering (ord. 4-19-2).

Ord. 10-6 t/m 10-12 : Het opzicht over belijdenis en wandel

Ord. 10-7 stelt dat het opzicht over de ambtsdragers, over hen die een dienst vervullen en over hen die de bevoegdheid hebben om voor te gaan, berust bij de classicale vergadering (ord. 10-7-2). Als het gaat over de eventuele toepassing van een tuchtmaatregel wordt het opzicht opgedragen aan het classicale college voor het opzicht.

Als het een predikant in algemene dienst betreft of iemand die betrokken is bij de opleiding en vorming

van predikanten vindt een eerste behandeling plaats in de CV van de gemeente waar betrokkene als lid is ingeschreven. Ook dan dient een zaak, als er sprake is van eventuele toepassing van een tuchtmaatregel, niet door de classicale vergadering behandeld te worden maar door het classicale college voor het opzicht van het gebied waarbinnen de betrokkene woont.

Ord. 10-8 bepaalt dat in elke classis een college voor het opzicht is, bestaande uit vijf leden. De leden en toegevoegde leden worden benoemd door de classicale vergadering uit de predikanten en ouderlingen van het rechtsgebied van het college. De verhouding tussen de predikant-leden en de ouderling-leden is ongeveer 50/50. Deze bepaling brengt met zich mee dat ouderlingen-kerkrentmeester ook benoembaar zijn, maar diakenen niet.

De classicale vergadering stelt een rooster van af treden op. Volgens dit rooster is de zittingsduur ten hoogste tien jaar. Aansluitende herbenoeming is niet mogelijk.

Leden van de colleges voor de visitatie en bezwaren en geschillen kunnen niet tegelijkertijd lid zijn van het classicaal college voor het opzicht (ord. 10-3-9).

Twee of meer classicale vergaderingen kunnen de kleine synode vragen voor hun ressort één classicaal college voor het opzicht (van vijf leden) in te stellen (ord. 10-8-2). De kleine synode treft dan de nodige voorzieningen, bv. over de betrokkenheid van de betrokken CV bij de benoeming van de leden, de wijze van benoeming etc.

De classicale vergadering benoemt telkens voor vier jaar een adviserend lid (jurist) voor het classicaal college voor het opzicht en wijst de voorzitter aan. Het adviserend lid moet belijdend lid van de kerk zijn en bij voorkeur wonen in het rechtsgebied van de classicale vergadering (ord. 10-8-4,5). Het adviserend lid is herbenoembaar na vier jaar.

Het BMCV kan het classicale college voor het opzicht om inlichtingen vragen als het BM van mening is, dat dit college in gebreke is gebleven ten aanzien van de behandeling van een beschuldiging. Als de inlichtingen als onvoldoende beoordeeld worden, kan het BMCV zich wenden om een voorziening tot het generale college voor het opzicht (ord. 10-11-3).

Het BMCV kan, als men de overtuiging is toegedaan dat het classicale college voor het opzicht ten onrechte is overgegaan tot toepassing van een middel van kerkelijke tucht, zich beroepen op het generale college voor het opzicht. Een dergelijk beroep moet schriftelijk

en gemotiveerd binnen 30 dagen na kennisneming van de beslissing worden verzonden. Binnen 30 dagen nadat het generale college voor het opzicht een besluit genomen heeft, ontvangt het BMCV daarvan bericht (ord. 10-11-4,5,10e).

Het BMCV verleent emeritaat op verzoek van het classische college voor het opzicht als dat college besloten heeft de behandeling van een zaak tegen een predikant op te schorten omdat een medisch onderzoek heeft uitgewezen, dat de predikant blijvend niet in staat is de werkzaamheden te verrichten (ord. 10-9-5).

De kleine synode kan het classische college voor het opzicht om opheldering vragen als dat college in gebreke blijft ten aanzien van het ontplooiën van activiteiten. Als de opheldering als onvoldoende beoordeeld wordt, kan de kleine synode zich wenden tot het generale college voor het opzicht en opdragen een zaak alsnog ter hand te nemen (ord. 10-7-5).

Binnen 30 dagen nadat het classische college voor het opzicht een besluit genomen heeft, ontvangt het breed moderamen van de classische vergadering daarvan bericht (ord. 10-10-4d).

Bij de behandeling van de mogelijkheden van kerkelijke tucht kan niet voorbij worden gegaan aan zaken die te maken hebben met misbruik van pastorale relaties of gezag relaties. In GR 11 artikel 15 staan aanwijzingen over hoe te handelen. Hierbij wordt het breed moderamen van de classische vergadering niet met zoveel woorden genoemd. Toch is aan te bevelen kennis te nemen van de diverse protocollen rond SMPR die op de website van de Protestantse Kerk staan. Een melding van misbruik leidt doorgaans tot heftige reacties in de gemeente en de kerkenraad; daarbij kan het BM om assistentie worden gevraagd. En wanneer door een college voor het opzicht een tuchtmaatregel wordt opgelegd, kan de classispredikant worden ingeschakeld.

Ook het classische college voor het opzicht brengt periodiek verslag uit van zijn werkzaamheden aan de classische vergadering (ord. 4-19-2).

Ord. 10-13 t/m 10-15 - Opzicht over verkondiging, catechese en opleiding en vorming van predikanten

Het opzicht over de verkondiging, over catechese alsmede over de opleiding en vorming van predikanten berust deels bij de classische vergadering (ord. 10-13-2,3).

Een CV vraagt het classische college voor de visitatie

om een onderzoek in te stellen als er redenen zijn aan te nemen dat een predikant *'de fundamenten van de kerk aantast'*. Deze uitdrukking houdt in dat de betreffende predikant zo predikt en leert dat *'het de gehoorzaamheid aan de Heilige Schrift uitsluit en de gemeenschap met de belijdenis van het voorgeslacht verbreekt'* (ord.10-13-1).

Voorafgaand daaraan hoort de classische vergadering de kerkenraad (ord. 10-14-1). Visitatoren brengen over dat onderzoek en van het resultaat daarvan verslag uit aan de CV (ord.10-14-3).

De classische vergadering informeert de betrokkenen als de zaak daarmee afgedaan is. Is dat niet het geval, dan nodigt de CV de predikant uit voor een samenspreking - samen met adviseurs aangewezen door het orgaan van bijstand van de generale synode voor de zaken van kerk en theologie.

Deze adviseurs geven na afloop aan de classische vergadering schriftelijk hun oordeel. Vervolgens wordt de predikant nogmaals de gelegenheid gegeven zich te rechtvaardigen voor de CV. Opnieuw worden de betreffende adviseurs gehoord. Tenslotte komt de classische vergadering tot een oordeel.

Indien de classische vergadering van mening is dat de predikant zich wel degelijk beweegt in de weg van het belijden van de kerk, dan doet de classische vergadering daarvan mededeling aan de predikant, de kerkenraad en de theologische adviseurs.

Is het eindoordeel dat de predikant zich niet meer beweegt in de weg van het belijden van de kerk en daarmee de fundamenten van de kerk aantast, dan wordt dat oordeel met redenen omkleed ter kennis gebracht van de predikant, de kerkenraad en de generale synode (ord. 10-14-7). De zaak wordt verder door de generale synode behandeld.

2.7. ORDINANTIE 11: DE VERMOGENSRECHTELIJKE AANGELEGENHEDEN

Ord. 11-10 t/m 11-13 - De classische vergadering

Ord. 11-10 - Financiën van de classis

De classische vergadering is bevoegd vergader- en administratiekosten van zichzelf, van het breed moderamen, de organen van bijstand, van de ringen en van de werkgemeenschappen van predikanten om te slaan over de plaatselijke gemeenten (ord. 11-10).

Volgens **Ord. 11-11** benoemt de classische vergadering de leden van een financiële commissie en wijst de

voorzitter, secretaris en de penningmeester aan. De commissie werkt in overleg met en in verantwoording aan de CV. Elk jaar pleegt de financiële commissie met het breed moderamen en met alle daarvoor in aanmerking komende organen van de classis overleg over de begroting van het komende kalenderjaar.

Elk jaar voor 1 mei legt de financiële commissie een ontwerpjaarrekening voor. In voorkomende gevallen is een overzicht opgenomen van de inkomsten en uitgaven van de ringen. De CV stelt na bespreking deze stukken vast.

Besluiten met financiële gevolgen worden door de klassicale vergadering slechts genomen als ze zijn opgenomen in een vastgestelde begroting of als er overleg is geweest met de financiële commissie. Bovendien moet het CCBB er vooraf mee in stemmen dat de CV bepaalde financiële verplichtingen aangaat.

Deze andere uitgaven kunnen niet worden omgeslagen over de plaatselijke gemeenten. Ze kunnen alleen in de begroting worden opgenomen als daarvoor een andere inkomstenbron is gevonden; bijv. als een aantal plaatselijke gemeenten daar garant voor staat (ord. 11-11-1 t/m 7).

Het BMCV wijst, voordat de jaarrekening wordt vastgesteld, elk jaar een registeraccountant of een accountant-administratieconsulent of twee andere onafhankelijke deskundigen aan om de administratie te controleren (ord. 11-11-8).

Volgens aanwijzing van **ord. 11-13** legt de klassicale vergadering voor 15 december de begroting en voor 15 juni de jaarrekening voor aan het CCBB. Dit college laat binnen zes weken na het indienen van de begroting weten of overleg nodig is (ord. 11-13-1,2).

Indien de klassicale vergadering geen begroting en jaarrekening heeft ingediend bij het klassicale college voor de behandeling van beheerszaken of indien overleg niet tot resultaat heeft geleid, is de CV eerst na voorafgaande toestemming van het CCBB bevoegd tot een aantal concreet omschreven rechtshandelingen.

Deze situatie heet verscherpt toezicht.

Die toestemming is altijd nodig voor het oprichten van een stichting en voor handelingen met financiële gevolgen voor een lid van de financiële commissie (ord. 11-13-3,4).

Verder kan de CV alleen financiële verplichtingen aangaan indien het CCBB heeft verklaard dat zij in staat is aan deze verplichtingen te voldoen (ord. 11-11-4).

Rechtspersoonlijkheid

Volgens **ord. 11-12** heeft de classis rechtspersoonlijkheid en wordt vertegenwoordigd door preses en scriba

samen. Het breed moderamen van de klassicale vergadering wijst voor beiden een plaatsvervanger aan. (ord. 11-12).

Ord. 11-20 - Toezien op beheerszaken

De klassicale vergaderingen benoemt de - ten minste - zeven leden van het klassicale college voor de behandeling van beheerszaken (ord. 11-20-3). Deze komen uit het rechtsgebied van het college. Voor hun zittingstermijn gelden dezelfde regels als voor ouderlingen en diakenen.

2.8. ORDINANTIE 12: DE BEHANDELING VAN BEZWAREN EN GESCHILLEN

De betrokkenheid van de klassicale vergaderingen bij dit deel van de kerkelijke rechtspraak is - gegeven het onderscheid van ambtelijke vergaderingen en colleges - beperkt tot het benoemen van de leden en het behandelen van het verslag.

De colleges

De benoeming van de leden van het klassicale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen wordt gedaan door de klassicale vergadering (ord. 12-2-3). Ook dit college bestaat uit vijf leden en tenminste vijf toegevoegde leden. Deze worden benoemd uit de belijdende leden van de classis. Minimaal drie leden zijn (voormalig) ambtsdrager, waarbij zo mogelijk de drie ambten vertegenwoordigd zijn. Aan het college wordt door de klassicale vergadering ten minste één juridisch adviseur toegevoegd en zo nodig andere adviserende leden.

In ord. 12-2 worden de bepalingen voor zittingstermijnen, aanwijzing van de voorzitter en adviseurs duidelijk omschreven.

Verslag

In ord. 12 wordt het niet expliciet genoemd, maar volgens ord. 4-19-2 brengt elk klassicaal college periodiek verslag uit van zijn werkzaamheden aan de klassicale vergadering. Dit verslag heeft - net als dat van de andere colleges - een informerend karakter; niet dat van een verantwoording.

(Eind-)uitspraken

Wanneer het gaat om (eind-)uitspraken, is het breed moderamen van de klassicale vergadering de geadresseerde. Ook hier geldt dat deze documenten een informerend en geen verantwoordend karakter hebben.

2.9. ORDINANTIE 13: DE OPLEIDING EN VORMING VAN PREDIKANTEN

De classicale vergaderingen zijn slechts op één punt betrokken bij de opleiding en vorming van predikanten. De CV is namelijk bevoegd tot het doen van aanbevelingen voor de benoeming (door de kleine synode) van de leden van het generale college voor de toelating tot het ambt van predikant (ord. 13-16-2).

Permanente educatie

In de GR 15 (Permanente educatie) wordt in artikel 7 gesteld dat de predikant en kerkelijk werker, na daarover te hebben gesproken met een vertegenwoordiging van de kerkenraad en op grond van eigen behoefte, een scholingsplan maken voor de voortgezette nascholing. In de regel is dit gesprek onderdeel van de jaar- of evaluatiegesprekken.

De predikant of kerkelijk werker legt voor aanvang dit scholingsplan ter goedkeuring voor aan het breed moderamen van de classicale vergadering. Daartoe toetst het breed moderamen of het plan is besproken met de kerkenraad en of is voldaan aan de voorwaarde dat het plan is gebaseerd op door de predikant geformuleerde leervragen en groei behoeften.

Terzijde: ook predikanten in algemene dienst overleggen over hun scholingsplan, maar dan met hun leidinggevende binnen de dienstenorganisatie.

2.10. ORDINANTIE 14: HET LEVEN EN WERKEN VAN DE KERK IN OECUMENISCH PERSPECTIEF

In deze ordinantie over de oecumene wordt op het 'tussenniveau' uitsluitend de classicale vergadering - en niet het breed moderamen - aangesproken. Dat gebeurt op de volgende punten.

Ord. 14-4-3 en 4 - Predikanten

De classicale vergadering wordt door het breed moderamen van de generale synode gehoord over de vraag of aan predikanten van een andere kerk waarmee de kerk een bijzondere betrekking onderhoudt zoals beschreven in ord. 14-4-3, bepaalde bevoegdheden moeten worden toegekend, anders dan die van de bediening van Woord en sacramenten. Daartoe kan behoren de bevoegdheid van predikanten van die andere kerk om zich in onze kerk beroepbaar te stellen. (ord. 14-4-4).

Ord. 14-4-4-en 5 - Nauwe samenwerking van gemeenten

Wanneer het gaat om samenwerking van een gemeen-

te van de Protestantse Kerk in Nederland met een gemeente van een andere kerk waarmee een bijzondere betrekking bestaat zoals genoemd in ord. 14-4-4, dient de classicale vergadering goedkeuring te verlenen aan deze samenwerking (ord. 14-4-5).

Ord. 14-5 - Geassocieerde kerken en gemeenten

Wanneer de generale synode overweegt om als Protestantse Kerk in Nederland met de betreffende kerk/gemeente een associatieovereenkomst aan te gaan, heeft de classicale vergadering een adviesfunctie (ord. 14-5-1).

Wanneer een gemeente van de Protestantse Kerk in Nederland met een gemeente van een geassocieerde kerk c.q. een geassocieerde gemeente een nauwe samenwerking wil aangaan, dan zal ook in dat geval de classicale vergadering haar goedkeuring daaraan moeten verlenen.

Nawoord

Enkele jaren is de generale synode bezig geweest met het traject Kerk 2025, gericht op de gevolgen voor de kerkorde. In november 2018 zijn de laatste puntjes op de i gezet. Daarna konden ook de laatste details in dit handboek worden toegevoegd.

Dit boek is niet bedoeld om in een ruk uit te lezen. De teksten zijn geschreven om met name hen die in het classicale kerkenwerk met de kerkorde te maken hebben van dienst te zijn. Voor vragen of tips om het handboek nog meer geschikt te maken voor dit doel, houden wij ons aanbevolen. U kunt dan een mail sturen naar clasis-ondersteuning@protestantsekerk.nl.

Bijlagen

OVERZICHT GENERALE REGELINGEN

GR 01	Gemeenten	GR 09	Kerkmusici
GR 02	Ledenregistratie	GR 10	Preekconsent
GR 03	Gastlidmaatschap	GR 11	Kerkelijke rechtspraak
GR 04	Kerkelijk werkers	GR 12	Vermogensrechtelijke aangelegenheden
GR 05	Rechtspositie predikanten	GR 13	Stichtingen
GR 06	Rechtspositie medewerkers	GR 14	Opleiding predikanten
GR 07	Classicale verkiezing	GR 15	Permanente educatie
GR 08	Dienstenorganisatie		

BESCHIKBARE MODELLEN EN STAPPENPLANNEN ¹⁵

- Ord. 2-4-4: Procedure voor het aanmerken als protestantse gemeente
- Ord. 2-4-4: Verklaring naamswijziging rechtspersoon(voorbeeld)
- Ord. 2-4-4: Besluit inzake het aanmerken van een gemeente als protestantse gemeente
- Ord. 2-7: Gezamenlijk beroepen van een predikant
- Ord. 2-8-4: Stappenplan samengaan gemeenten
- Ord. 3-1-1: Formule voor het berekenen van het aantal preekzondagen bij toepassing van ordinantie 3-3-1 en 3-17 inzake deeltijdpredikant
- Ord. 3-3-1 en 3-17-2: Model besluit toestemming beroep in deeltijd of wijziging werktijdpercentage
- Ord. 3-3-1: Handleiding bij opstellen werkplan beroep in deeltijd
- Ord. 3-3-1: Model besluit toestemming beroep in volledige werktijd
- Ord. 3-4-8: Medewerking en goedvinden verkiezing predikant door kerkenraad
- Ord. 3-5-6: Approbatie handleiding, modelbesluit en checklist
- Ord. 3-5-6: Overzicht benodigde stukken en aandachtspunten voor de approbatie van het beroep
- Ord. 3-18-3: Besluit toestemming predikant in tijdelijke dienst
- Ord. 3-19-1: Besluit vrijstelling werkzaamheden (gedeeltelijk)
- Ord. 3-19-1: Besluit vrijstelling werkzaamheden (geheel)
- Ord. 3-23: Model regeling predikant bijzondere opdracht 1
- Ord. 3-23: Model regeling predikant bijzondere opdracht 1a
- Ord. 3-23-2: Beroepsbrief predikant met bijzondere opdracht
- Ord. 3-23-4: Aandachtspunten regeling predikant bijzondere opdracht 2
- Ord. 3-23-5: Aandachtspunten regeling predikant bijzondere opdracht 3
- Ord. 3-23-8: Taakomschrijving predikant met bijzondere opdracht
- Ord. 3-24-2 OF 3-28-2: Overeenkomst hulpdiensten
- Ord. 3-24-3: Hulpdiensten detachering predikant
- Ord. 3-25: Aanvraag emeritaat
- Ord. 3-26-4: Losmaking op eigen verzoek
- Ord. 13-18-9: Overeenkomst hulpdiensten PROPONENT
- Model regeling van werkzaamheden ring van gemeenten
- Model huishoudelijke regeling classicale vergadering
- Model verkiezingsregeling CV

¹⁵ Deze modellen zijn alle te vinden op de website van de Protestantse Kerk (+link)

VEEL GEBRUIKTE AFKORTINGEN

AK	algemene kerkenraad
b.a.	van bijzondere aard (gemeente of wijkgemeente)
BM	het breed moderamen
BMCV	het breed moderamen van de classicale vergadering
CCBB	het classicale college voor de behandeling van beheerszaken
CCBG	het classicale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen
CCO	het classicale college voor het opzicht
CCV	het classicale college voor de visitatie
CP	de classispredikant
CV	de classicale vergadering
CvD	het college van diakenen
CvK	het college van kerkrentmeesters
DO	de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland
ELG	een evangelisch-lutherse gemeente
ELS	de evangelisch-lutherse synode
GCA	het generale college voor de ambtsontheffing
GCBB	het generale college voor de behandeling van beheerszaken
GCBG	het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen
GCKO	het generale college voor de kerkorde
GCO	het generale college voor het opzicht
GCTA	het generale college voor de toelating tot het ambt van predikant
GCV	het generale college voor de visitatie
GK	een gereformeerde kerk
GR	generale regeling
GRA	de generale raad van advies
GS	de generale synode
HG	een hervormde gemeente
JOP	jong protestant (jongerenwerk Protestantse Kerk)
K&I	Kerk & Israël
KiA	Kerk in Actie
KO	kerkorde ("Romeinse artikelen")
KS	de kleine synode
kw	kerkelijk werker
LRP	ledenregistratiesysteem van de Protestantse Kerk in Nederland
Ord.	ordinantie
Ovb	overgangsbepaling
PE	de permanente educatie (van predikanten en kerkelijk werkers)
PG	een protestantse gemeente
piad	predikant in algemene dienst
pmb	predikant met bijzondere opdracht
PThU	de Protestantse Theologische Universiteit
RAGB	de raad van advies voor het gereformeerd belijden
SAGE	project samenwerking gemeenten
SMPR	seksueel misbruik in pastorale relaties

CONTACTGEGEVENS PER CLASSIS

Classis Friesland

- Classispredikant: ds. Wim Beekman
E-mailadres: w.beekman@protestantsekerk.nl
Telefoonnummer: 06 - 31 99 11 01
- Scriba: Janny Brinkman
E-mailadres: classisscriba-friesland@protestantsekerk.nl

Classis Gelderland Zuid & Oost

- Classispredikant: ds. Jaap van Beelen
E-mailadres: j.vanbeelen@protestantsekerk.nl
Telefoonnummer: 06 - 15 14 92 71
- Scriba: Janny van Marle-Warrink
E-mailadres: classisscriba-gelderland-zuid-en-oost@protestantsekerk.nl

Classis Groningen-Drenthe

- Classispredikant: ds. Jan Hommes
E-mailadres: j.hommes@protestantsekerk.nl
Telefoonnummer: 06 - 51 99 97 11
- Scriba: Nico Becht
E-mailadres: classisscriba-groningen-drenthe@protestantsekerk.nl

Classis Noord-Brabant, Limburg en Réunion Wallonne

- Classispredikant: ds. Marco Luijk
E-mailadres: m.luijk@protestantsekerk.nl
Telefoonnummer: 06 - 52 33 52 85
- Scriba: A.D. Drost
E-mailadres: classisscriba-noord-brabant-limburg-reunion-wallonne@protestantsekerk.nl

Classis Noord-Holland

- Classispredikant: ds. Peter Verhoeff
E-mailadres: p.verhoeff@protestantsekerk.nl
Telefoonnummer: 06 - 15 17 93 64
- Scriba: Siep Rienstra
E-mailadres: classisscriba-noord-holland@protestantsekerk.nl

Classis Overijssel-Flevoland

- Classispredikant: ds. Klaas van der Kamp
E-mailadres: k.vanderkamp@protestantsekerk.nl
Telefoonnummer: 06 - 15 13 99 74
- Scriba: Jan Dirk Wassenaar
E-mailadres: classisscriba-overijssel-flevoland@protestantsekerk.nl

Classis Utrecht

- Classispredikant: ds. Trinette Verhoeven
E-mailadres: t.verhoeven@protestantsekerk.nl
Telefoonnummer: 06 - 31 99 14 70
- Scriba: W. Seine
E-mailadres: classisscriba-utrecht@protestantsekerk.nl

Classis Veluwe

- Classispredikant: ds. Wilbert van Iperen
E-mailadres: w.vaniperen@protestantsekerk.nl
Telefoonnummer: 06 - 31 99 14 77
- Scriba: Gerrit Bok
E-mailadres: classisscriba-veluwe@protestantsekerk.nl
www.pknclassisveluwe.nl

Classis Zuid-Holland Noord

- Classispredikant: ds. Julia van Rijn
E-mailadres: j.vanrijn@protestantsekerk.nl
Telefoonnummer: 06 - 31 99 14 74
- Scriba: Hans Kapteyn
E-mailadres: classisscriba-zuid-holland-noord@protestantsekerk.nl

Classis Zuid-Holland Zuid

- Classispredikant: ds. Gerrit van Meijeren
E-mailadres: g.vanmeijeren@protestantsekerk.nl
Telefoonnummer: 06 - 54 31 33 41
- Scriba: H. van 't Pad
E-mailadres: classisscriba-zuid-holland-zuid@protestantsekerk.nl

Classis Delta (Zeeland en Zuid-Hollandse Eilanden)

- Classispredikant: ds. Arie van der Maas
E-mailadres: a.vandermaas@protestantsekerk.nl
Telefoonnummer: 06 - 31 99 11 07
- Scriba: P. vd Boogaart
E-mailadres: classisscriba-delta@protestantsekerk.nl
www.gelovenindedelta.nl

**Protestantse
Kerk**

Dienstenorganisatie Protestantse Kerk

Joseph Haydnlaan 2a

Postbus 8504

3503 RM Utrecht

Telefoon: (030) 880 18 80

E-mail: info@protestantsekerk.nl